

Zgradili bomo tri nadvoze

Obalna avtocesta

Dolgo pričakovana gradnja odseka obalne avtoceste med ankaranskim križiščem in Žusterne pri Kopru se je končno le začela. Zgradili naj bi sedem kilometrov ceste, kar predstavlja le dobro četrtino obalne avtoceste, ki naj bi bila dolga 26 kilometrov, saj se prične na državni meji v Škofljah in konča na republiški meji ob reki Dragonji. Pri gradnji bosta, med drugimi gradbenimi podjetji, sodelovala tudi Gradisova tozda GE Koper in GE Nizke gradnje Maribor. Zgradila bosta tri nadvoze.

Obalna cesta je iz leta v leto vse bolj obremenjena z domačim in tujim prometom, kar je še najbolj problematično v času poletne turistične sezone, ko so našli tudi čez 30.000 avtomobilov dnevno. Vsi ti avtomobili naj bi čez sedemnajst mesecev že vozili po novi štiripasovnici, ki bo na posameznih delih tudi šestpasovnica.

Trasa obalne ceste bo tekla večina ob sedanjih, ponekod pa prav po njej. Šesto metrov štiripasovnice, od ankaranskega križišča do bencinske črpalke Istrabenz, v dolžini 600 metrov, je že zgrajeno, tako da se gradnja pravzaprav prične pri bencinski črpalci in poteka desno od stare ceste, prečka železniško progo in gre dalje do Bertokov, kjer se bo iz štiripasovnice razširila v šestpasovnico.

Od tod bo trasa tekla po sedanjih cesti približno en kilometer, zatem pa spet po novi trasi med staro cesto in železnico do priključka Slavček, tudi ta nadvoz je pred leti zgradil Gradis. Od Slavčka do Žusterne bodo obstoječi cesti dogradili še dva vozna pasova, ponekod pa tudi tri pasove. Na koncu naj bi rekonstruirali še staro cesto, ki bo namenjena lokalnemu prometu.

Na tem odseku bo treba zgraditi tri nadvoze – čez železniško progo v

Serminu, čez železniško progo in razbremenilni kanal pri Bertokih in čez enega od kanalov Rižane. Vse tri nadvoze, ki so tudi največji objekti na odseku, bo zgradil Gradis.

Glavni izvajalec del na obalni cesti je SCT, pri gradnji pa še sodelujejo Gradis, Primorje, Cestno podjetje Koper, Stavbenik, Tegrad in Hidro. Elektro Koper, Rižanski vodovod in še nekateri drugi.

Na trasi se dela s polno paro, saj je rok, sedemnajst mesecev, izredno kratek, pa ne samo to, vmes sta postavljena še dva krajša roka. Konec januarja prihodnje leto naj bi bil narejen že uvoz pri Bertokih, konec junija, ob začetku turistične sezone, pa bo treba promet preusmeriti na nove vozne pasove.

Viadukt oz. nadvoz nad železnico pri tovorni postaji Sermin bo dolg 197 metrov. Stal bo na uvrtnih, globoko temeljenih pilotih, grajen pa bo montažno. Imel bo šest polj in sedem podpor.

Nadvoz nad obalno cesto bo plitvo temeljen, tisti čez železnico in kanal pri Bertokih pa bo po novih projektih, ki se že pripravljajo, združen v en objekt, v prvotnih načrtih pa sta bila predvidena dva ločena nadvoza.

C. P.

Naš kamnolom v Črnem kalu letos slavi 30-letnico. Ob tej priliki bo odprta nova proizvodna primarna linija, ena najsodobnejših pri nas. Proizvodnja v njem dobro poteka, saj je povpraševanje po kvalitetnem kamnu kar precejšnje. 125.000 kubikov so prodali Primorju iz Ajdovščine za gradbišče avtoceste pri Razdrtem, 15.000 kubikov pa SCT za avtocesto od ankaranskega križišča do Kopra.

Prilagajanje novi zakonodaji in tržišču

Reorganizacija

Čas od sprejema novega Zakona o podjetjih smo tudi v Gradisu, med drugim, izpolnili s pripravami na reorganizacijo in preobrazbo naše delovne organizacije. Medtem ko se je stanje na tem področju v poletnih mesecih, tudi zaradi poletnih dopustov, na videz umirilo, v resnici pa so se aktivnosti kar nadaljevale, je jesen prinesla celo vrsto aktivnosti.

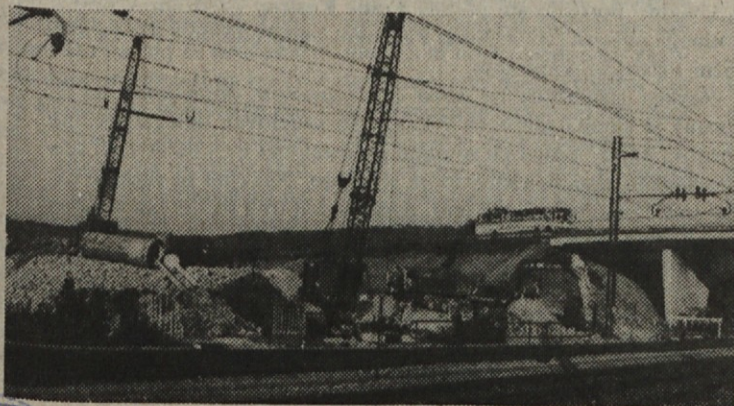
Neprijetno negotovost, zaskrbljenost in nemir, kaj bo z delovno organizacijo v prihodnje, saj se je na vsakem gradbišču šušljalo o tem, za kakšno obliko organiziranosti se bomo odločili v Gradisu, na precej odprtih vprašanj pa ni bilo odgovorov, sta prekinili skupna seja družbenopolitičnih organizacij Gradisa in naslednji dan seja delavskega sveta Gradisa, če seveda odmislimo seje konferenc direktorjev, ki so bolj posvetovalnega značaja in dogovori oziroma zaključki s teh sej do širše Gradisove javnosti ne pridejo.

Vodstvo delovne organizacije je pripravilo izhodišča za podjetniško preobrazbo Gradisa o katerih so prejšnji mesec razpravljali vsi zgoraj omenjeni organi. Do enotnega stališča niso prišli niti na seji direktorske konference, niti na seji družbenopolitičnih organizacij pa tudi na seji delavskega sveta delovne organizacije niso bili enotnega mnenja.

Izhodišča za preobrazbo Gradisa in razvojno strategijo Gradisa – projekt Gradis '92 so sprejeli oziroma so dali soglasje k pripravljanim predlogom oziroma pobudi v večini tozgov, razen v GE Maribor, GE Celje in LIO Škofja Loka, kjer na reorganizacijo gledajo drugače.

Da bi gradisovce kar se da natančneje obvestili o večinskem predlogu za reorganizacijo Gradisa in o predlogih prej omenjenih treh tozgov, smo namenili problematiki reorganizacije nekaj več prostora. O tem lahko berete na straneh od 2 do 5.

C. P.

Najdaljši nadvoz na obalni cesti, dolg bo 197 metrov, bo stal na uvrtnih, globoko temeljenih pilotih. Izdelava temeljev je v polnem zamahu.

Skupna seja družbenopolitičnih organizacij Gradisa

Podpora predlogu reorganizacije

V sredo, 27. septembra 1989, dan pred sejo delavskega sveta delovne organizacije, so imele skupen sestanek družbeno politične organizacije Gradisa – konferenca osnovnih organizacij Zveze komunistov, OO Zveze sindikatov in OO Zveze socialistične mladine Slovenije. Najpomembnejša točka dnevnega reda je bila razprava o reorganizaciji Gradisa. Večina prisotnih je podprla predlagane spremembe, pokazalo pa se je tudi, da še obstajajo razlike v predstavah in željah nekaterih tozdov glede bodoče organiziranosti.

Pred razpravo o novi organiziranosti Gradisa so člani KPO delegate družbenopolitičnih organizacij seznanili še s stanjem in perspektivami v Gradisu, vsak za svoje področje. Nekaj ugotovitev: **osebni dohodki v Gradisu realno (računano v markah) naraščajo** in ne sme se dovoliti, da bi bili, tako kot v preteklosti, nižji kot so v drugih gradbenih podjetjih; **gleđano v celoti so Kovinski obrati dosegli tri četrtine pričakovanega**, očitno je, da odločitev o tekoči sanaciji strojegradnje ni bila napačna, potrebno pa bo še veliko storiti; za vse delavce iz nekdanjih KO Ljubljana je bilo tako ali drugače poskrbljeno in nihče ni ostal na cesti; **angažiranost v Gradisu kot celoti je normalna**, so pa pogoji sklepanja pogodb težji, kot so bili včasih.

V poročilu o dosedanjem delu je bilo rečeno, da se aktivnosti na področju reorganizacije izvajajo s pospešenim tempom, saj je bil prvotno določen zakonski rok za reorganizacijo do konca leta 1990 kasneje premaknjen na konec letošnjega leta. Optimal-

ne uspešne organizacijske oblike tako zapletenega sistema kot je Gradis, ni mogoče kar tako določiti, razen tega pa obstaja večja stopnja soglasja na bolj splošnih kot na bolj konkretnih nivojih.

Usklajevanje glede bodoče organiziranosti je bilo zelo težko delo, prevladal pa je splošni interes, da bi zadržali pozitivne elemente dosedanje organiziranosti, hkrati pa se izognili sedanjim slabostim, zlasti pri vodenju delovne organizacije. Načelno sprejetemu konceptu **družbenega enotnega podjetja z decentraliziranim upravljanjem in vodenjem** nasprotuje Gradbena enota Maribor, velike zadržke pa imata še tozda LIO in GE Celje.

Predlagani koncept organizacije kaže na najbolj ugodne možnosti delovanja v obsegu in prostoru, kot je bilo splošno dogovorjeno. **Alternativa temu bi bila sestavljeno podjetje**, ta organiziranost je bila prav tako strokovno obdelana, bili pa bi praktično edini take velikosti in dejavnosti v Sloveniji s tako odločitvijo.

V razpravi, sodelovali so predstavniki vseh navzočih tozdov, je bilo ugotovljeno, da so delavci povsod bolj slabo seznanjeni s predlogi in potekom postopka reorganizacije. Stališča tozdov, ki imajo določene zadržke ali pomisleke glede bodoče organiziranosti objavljamo v drugih člankih, zato o tem le nekaj misli predstavnikov: v **tozdu LIO** so prepričani, da zaradi specifičnosti njihovega dela potrebujejo kar največjo mero samostojnosti na vseh področjih, tega zagotovila pa v predlaganem konceptu reorganizacije ne vidijo. Želijo pa si ostati v Gradisu in upajo, da se bo našla za vse sprejemljiva rešitve.

Tudi **GE Celje** predlagane rešitve niso zadovoljile, tako na primer odgovornosti niso dovolj razmejene, pa tudi glede preliivanja sredstev je še preveč nejasnosti.

V **GE Maribor** sicer menijo,

da je reorganizacija potrebna, vendar so prepričani, da bi njim ustrezalo le sestavljeno podjetje, ker to zahtevajo specifičnosti regije.

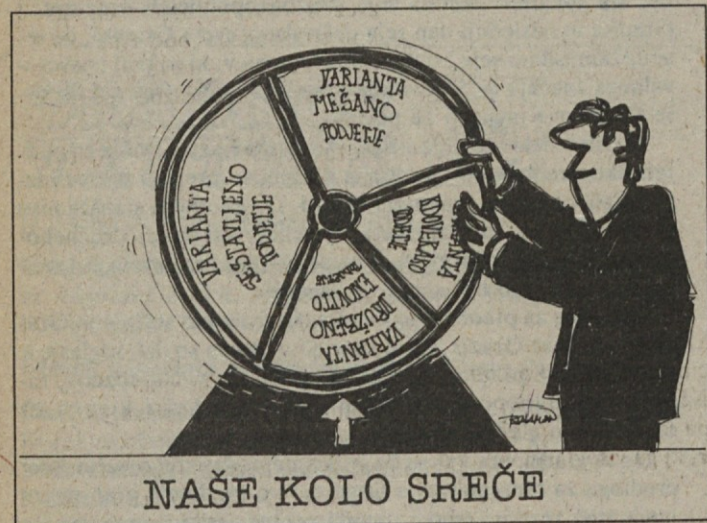
Za predložen sklep, da družbenopolitične organizacije Gradisa podpirajo predlagano reorganizacijo, je glasovalo 12 tozdov, vendar je imelo pet tozdov bistvene zadržke, GE Maribor pa je bil proti, zato je bilo sklenjeno, da se zahteva usklajevalni postopek, ki naj najde za vse sprejemljivo rešitev. Glede svojih nalog pa so sklenili, da naj osnovne organizacije aktivno sodelujejo pri razpravi in oblikovanju predlogov reorganizacije.

Glede tretje točke dnevnega reda, to je vloge sindikata in prestrukturiranja zveze komunistov v Gradisu, je bilo sklenjeno, da bodo o tem razpravljali na ločenih sejah konferenc osnovnih organizacij ZS in ZK.

M. M.

7. seja delavskega sveta Gradisa

Reorganizacija ne le formalna, temveč tudi vsebinska

Več kot pol leta je preteklo od zadnje seje delavskega sveta delovne organizacije, bila je 9. marca, ko so se ponovno sestali delegati vseh Gradisovih tozdov. Bilo je to na 7. redni seji, 28. septembra. Vse se je vrtelo okrog osrednje točke dnevnega reda – preobrazbe delovne organizacije Gradis v družbeno podjetje.

Uvodno poročilo sta podala **Franc Kositer**, predsednik poslovnega odbora DO in **Boris Pečenko**, podpredsednik PO za tehnični razvoj in planiranje.

Razlagi (izhodišča za novo organiziranost objavljamo na 3. strani) je sledila razprava v kateri so sodelovali delegati večine tozdov, največ besed pa so imeli predstavniki treh tozdov, ki se predlagano organiziranostjo ne strinjajo. Navajali so razloge zakaj in v čemer se ne strinjajo, poglede teh treh tozdov na bodočo organiziranost pa objavljamo na straneh 4 in 5.

Kljub temu, je bil predlog sprejet, ker je zanj glasovala večina tozdov. Potrjen je bil tudi terminski plan aktivnosti za organiziranje po zakonu o podjetjih, ki pa je časovno izredno napet.

Naslednja seja delavskega sveta bo predvidoma 19. oktobra.

Enotnega mnenja o tem, kakšen naj bo Gradis v prihodnje, ni

GRADIS - družbeno podjetje decentraliziranega tipa?

Delegati delavskega sveta Gradisa so bili na seji 28. septembra seznanjeni s predlogom za preobrazbo (reorganizacijo) delovne organizacije Gradis v družbeno podjetje decentraliziranega tipa, ki ga je pripravilo vodstvo delovne organizacije in z gradivom Razvoj strategije Gradisa - projekt Gradis '92, ki ga je pripravil ITEO (Inštitut za trženje, ekonomiko in organizacijo) iz Ljubljane.

Predlog preobrazbe Gradisa ni dobil podpore v vseh tozdih, tako da konsenz ni bil dosežen. K predlogu oziroma pobudi niso pristopili v GE Maribor, GE Celje in LIO Škofja Loka, tako da ni prišlo do usklajenega mnenja, temveč le do večinskega mnenja. Trije omenjeni tozdi se lahko pridružijo večinskemu mnenju, ali pa poiščejo lastno obliko organiziranosti v skladu z obstoječo zakonodajo.

Da bi bilo delavcem Gradisa čim bolj razumljivo, o kakšnih variantah poteka razprava na tem mestu, predstavljamo večinsko mnenje o naši bodoči organiziranosti, na dveh naslednjih straneh pa predloge GE Maribor, GE Celje in LIO Škofja Loka.

Po vsestranski strokovni proučitvi možnosti za podjetniško organiziranost Gradisa je bila izbrana oblika družbenega podjetja decentraliziranega tipa. S to obliko naj bi bile ohranjene vse značilnosti organiziranosti in delovanja Gradisa, ki so se doslej pokazale kot prednosti - poznavanje in obvladovanje slovenskega tržišča po regionalnem principu, stalnost investitorjev, celovitost asortimaja storitev, obvladovanje zahtevnih tehnologij in specialnih del, tehnična opremljenost, delovne izkušnje in tradicija, kvaliteta izdelave, spoštovanje dogovorjenih rokov, korekten poslovni odnos do naročnikov, ugodni finančni in komercialni pogoji, reference, stabilnost in ugled firme itd.

Nova organiziranost naj bi odstranila slabosti v dosedanji organiziranosti in delovanju Gradisa; omogočila naj bi istočasno izkoriščanje priložnosti na regionalnih tržiščih, ki se bodo še povečale z dinamiziranjem gospodarskih gibanj na podjetniških osnovah, kot tudi priložnosti na jugoslovanskem in mednarodnem tržišču; omogočila naj bi minimiziranje nevarnosti na tržišču zaradi predimenzionirane in nelojalne konkurence, znotraj katere bodo posamezne organi-

zobrazbo svoj privilegirani položaj še okrepiti ali na novo ustvariti, zaradi zapiranja tržišča članic Evropske gospodarske skupnosti v svoje okvirje, zaradi preusmerjanja ZSSR in drugih vzhodnoevropskih držav na ekonomske odnose s tehnološko razvitimi zahodnimi državami ter zaradi negotovosti prehoda celotnega gospodarstva v podjetniško obliko organiziranosti; zagotovila naj bi podjetniško preobrazbo Gradisa brez radikalnejših posegov v obstoječo organizacijsko strukturo ter postopno prilaganje Gradisa podjetniškemu pojemu gospodarjenja.

Ker se je v praksi pokazala kot ustrezna, naj bi v prihodnje ostala nespremenjena organizacijska struktura Gradisa, ki temelji na upoštevanju teritorialnega kriterija - gradbena operativna po regijah in funkcionalnega kriterija - gradbeništva, kovinska in lesna industrija, industrija gradbenih polizdelkov, strojna mehanizacija in projektiva.

V osnovi naj bi ostala nespremenjena poslovna funkcija, saj naj bi decentralizirani deli podjetja (sedanji tozdi) ohranili poslovno samostojnost, v okvirih, ki so dogovorjeni v podjetju. Delom podjetij (v uvodu omenjenem gradivu jih imenujejo profitni centri) bo prepuščeno opravljanje tistega dela poslovnih funkcij (prodaja, nabava, finance, kadri in razvoj), ki jim bodo omogočale učinkovito in uspešno izvajanje poslov na regionalnem tržišču. Podjetju pa naj bi bili prepuščeni tisti deli poslovnih funkcij, ki je vezan na izvajanje velikih poslov na domačem in tujem tržišču ter zagotavljanje enotnosti Gradisa kot poslovnega sistema. Delitev dela za izvajanje upravljskega procesa ostaja prav tako v osnovi nespremenjena, saj je podrejena izvajanju poslov.

Makro in mezzo organizacijska struktura predvideva naslednje organizacijske dele podjetja:

- gradbene enote Ljubljana, Jesenice, Koper, Ravne na Ko-

Maribor in Nizke gradnje Maribor,

- obrat gradbenih polizdelkov, strojno prometni obrat ter kovinski in lesnoindustrijski obrat,

- biroja Ljubljana in Maribor.

Izvajanje poslovnega in upravljskega procesa na nivoju podjetja pa naj bi se vršil v naslednjih sektorjih:

- sektor za raziskave in razvoj,

- tehnični sektor,

- sektor za marketing,

- gospodarski sektor s službami financ, računovodstva ter razvoja poslovanja in organizacije,

- kadrovske splošni sektor.

Možna je tudi drugačna organizacija sektorjev.

Medtem, ko makro in mezzo organizacijska struktura v podjetju ostaneta sorazmerno nespremenjeni v odnosu do obstoječega stanja, se mikro organizacijska struktura v delih podjetja in na nivoju podjetja zastavi v smeri opravljanja visokostrokovnih in zahtevnih del, kar je v delih podjetja možno doseči le s postopnim uresničevanjem razvojnih ciljev in razvojne strategije podjetja, na nivoju podjetja pa v pretežni meri že ob prehodu na novo organiziranost.

Delavski svet podjetja je zastopnik interesov delavcev v gradbenih enotah, obratih, birojih in sektorjih podjetja. Odločitve sprejema z enostavno večino. V posameznih delih podjetja se lahko ustanovijo delavski sveti z določenimi pristojnostmi in odgovornostmi.

Poslovni svet je zastopnik interesov kapitala, ki ga predstavljajo trajni viri sredstev posameznega dela podjetja. Odločitve so sprejete, če jih podpira več kot 50 odstotkov kapitala v okviru celotnega podjetja.

Nasprotja med interesi dela in kapitala se razrešujejo z glasovanjem na **skupščini**, ki jo sestavljajo zastopniki dela in kapitala, s pogajanjem (npr. kolektivna pogodba) in na druge načine.

Večinski predlog o preobrazbi Gradisa predvideva, da podjetje zastopa in predstavlja **glavni direktor**, ki ga v soglasju volita delavski in poslovni svet. Glavni direktor imenuje določeno števi-

ge in vodje posameznih večjih oziroma pomembnejših projektov za izvedbo skupnih poslov. Direktorji sektorjev so svetovalci glavnega direktorja za svoje funkcionalno področje.

Vodstvo podjetja sestavljajo tudi direktorji gradbenih enot, obratov in birojev, tudi njih izvolita delavski in poslovni svet, predstavljajo del podjetja ter vodijo poslovanje v njem.

Temeljna naloga delov podjetja naj bi v bodoče bila ustvarjanje profita. Ugotavljanje in obračun rezultatov poslovanja delov podjetja se vrši po kriterijih zunanjih zakonskih predpisov ter po interno dogovorjenih pravilih.

Vsi prihodki v podjetju se stekajo na žiro račun podjetja. Za vsaki del podjetja se bo vodil podračun, ki bo tekoče zagotavljal pregled nad vsemi njegovimi prilivi. Če bi se pokazalo za smotno, bi se prihodki lahko stekali na žiro račun delov podjetja. Dobiček, ki ga ustvari določen del podjetja, se deli po splošnih družbenih merilih ter v skladu s politiko podjetja.

V primeru, da del podjetja ne dosega predvidenih rezultatov poslovanja, glavni direktor ukrepa po vnaprej predvidenem postopku, ki se začne z opozarjanjem direktorja tega dela podjetja ter konča z odstranitvijo direktorja enote, biroja ali obrata ter uvedbo interne sanacije.

V omenjenem času do izteka zakonskega roka (do 31. decembra letos) je možno v glavnem izpolniti le formalne zahteve v zvezi s konstituiranjem Gradisa kot družbenega podjetja. Preostali del formalne in predvsem vsebinske preobrazbe delovne organizacije v podjetje pa bo možno izvesti le v daljšem časovnem obdobju.

V pripravi sta že Samoupravni sporazum o organiziranosti Gradisa in Statut družbenega podjetja Gradis, ki bosta bodočo organiziranost še bolj opredelila. Ko bo statut, na katerem dela posebna komisija imenovana s strani DS DO, napisan, se bo ponovno sestal delavski svet in dal svoje mnenje o njem. Seja bo predvidoma 17. ali 19. oktobra.

Stališče tozda LIO do reorganizacije

Temeljne dileme še odprte

V Lesno industrijskem obratu v Škofji Loki vztrajno poudarjajo, da ne želijo razbijanja Gradisa oziroma odcepitve od matičnega podjetja, hkrati pa tudi, da z ozirom na ponujeno gradivo ne morejo podpreti zadnje različice predloga o preobrazbi DO GIP Gradis v družbeno podjetje. Pomisleki in bojzani glede njihove statusne vloge v bodoče so na moč podobni tistim, ki jih poznamo z druge ravni - o izgubi suverenosti na način preglasovanja. Predlog »Preobrazbe« je namreč medtem dobil večinsko podporo, za LIO pa je, tako pravijo, nesprejemljiv. Zakaj?

»Tudi po zadnjem predlogu organiziranosti ostajajo temeljne dileme odprte. Menimo, da mora biti organizacijska oblika odvisna od ciljev, ki jih želimo doseči, oziroma od razvojne usmeritve - in ne zgolj zaradi zadovoljivite zakonskih zahtev po preobrazbi. Pri tem moramo v največji meri upoštevati tudi specifičnosti dejavnosti; v našem primeru gre za osnovno opredelitev o tem, ali so naše ambicije (p)ostati lesnoindustrijski obrat pretežno za potrebe gradbeniške dejavnosti (pomožni obrat gradbenikov, za kar so zmogljivosti daleč predimenzionirane) ali se želimo razvijati v smeri kvalitetnejših programov znotraj lesne industrije (višja stopnja obdelave oziroma oplemenitenja surovine, boljša izraba surovin, novi programi, ki niso direktno vezani na gradbeništvo, izraba prednosti, ki jo imamo v primerjavi z večino naše lesne industrije, namreč primerna velikost, boljša kadrovska sestava, možnost opravljanja tudi takoimenovanih obrtniških del itd.).

Tozdi LIO je tako po obsegu kot po stopnji razvoja že močno preraštel prvo izbiro in je zato v sedanjem trenutku za njegov razvoj in perspektivo edina možna odločitev za drugo. To pa pomeni, da mora biti njegova bodoča organiziranost taka, da bo omogočala kar največjo samostojnost v vseh bistvenih elementih poslovanja - glede določanja razvojnih ciljev in poslovne politike, razpolaganja s kapitalom, investicijske politike, kadrovske politike, povezovanja z drugimi gospodarskimi subjekti, možnosti sovlaganj in morebitnih nadaljnjih organizacijskih sprememb. Teh možnosti v predlaganem konceptu ne vidimo in to je osnovni vsebinski razlog za odklonilno stališče do predloga.

Stališča so oblikovali na svojem strokovnem kolegiju in jih posredovali naprej tudi v pisni obliki - mi pa jih v tem članku skoraj v celoti povzemamo.

V predlogu predvideno bodočo organiziranost Gradisove gradbene dejavnosti ocenjujejo za primerno, njihovo lastno - drugačno - razmišljanje pa kot posledico dejstev, da je lesarstvo v primerjavi z gradbeništvom vendarle povsem druga dejavnost, njihov 4-odstotni delež po številu zaposlenih, ki ga predstavljajo v Gradisu, pa premajhen, da bi bili njihovi specifični interesi lahko v zadostni meri upoštevani.

Za zavarovanje svojega statusa predlagajo, naj bi v Statut družbenega podjetja Gradis vnesli nekatera določila, s katerimi bi jim bila zagotovljena samostojnost pri ključnih odločitvah kot so jih navedli in smo jih že omenili. V takem primeru bi bila ponujena preobrazba tudi zanje sprejemljiva - v nasprotnem primeru pa bi bili prisiljeni odločiti se o svoji lastni organiziranosti kot samostojnem družbenem podjetju.

Tudi v primeru zagotovil, da se bodo ustrezna določila vnesla v Statut, izpostavljajo vprašanje stroškov oziroma (ne)ustreznega ključa delitve glede na njihov specifičen položaj. Pravijo, da se zavedajo, da bodo morali v vsakem primeru vse ključne poslovne funkcije organizirati sami, sofinancirati pa bi morali še vse službe na nivoju podjetja. Pri tem bi prišlo do podvajanja nekaterih »štabnih« služb in stroškov, kar bi jih med konkurenco na trgu postavljalo v slabši položaj, po drugi strani pa bi službe Gradisa za njih opravljale nekakšen servis in še to zgolj na nekaterih področjih.

Čeprav ne zanemarjajo prednosti, ki jih za LIO ponujeni koncept preobrazbe Gradisa tudi ima nekaj, pa tudi ne vidijo razlogov, da ne bi mogli ne glede na obliko organiziranosti tudi vnaprej poslovno sodelovati vsaj v takem ali še večjem obsegu kot doslej.

Ob opredeljevanju so se opirali tudi na naslednje podatke: njihov delež zaposlenih v Gradisu znaša približno 4 odstotke, delež realizacije tozda znotraj oziroma za Gradis 7 odstotkov ter stroške za DSSS in Inženiring, ki po ključu nanesejo približno 10 odstotkov mase bruto osebnih dohodkov.

Ne glede na navedeno, večinsko sprejeti predlog »Preobrazbe« zavezuje strokovne službe, da prično z urejanjem premoženjskih zadev znotraj posameznih delov bodočega podjetja, med njegovimi deli in na ravni podjetja kot celote..., da bi se kdaj kasneje v procesu upravljanja lahko uveljavili tudi takoimenovani »kapital-odnosi«, predvideni za GRADIS-LIO, kot tudi predlog Statuta. Njegova določila bodo kaj kmalu obelodanjena, ob njihovem sprejemanju pa bo bržkone tudi že bolj jasno, kakšna usoda oziroma oblika organiziranosti čaka škofješko Lesno industrijski obrat.

G. B.

Predlog reorganizacije je v Celju še vedno brez podpore

Ohraniti samostojnost

Celjani so bili, tako kot pri večini samoupravnih aktov pomembnih za Gradis, tudi ob reorganizacijskih prizadevanjih med tistimi tozdi, ki so vložili največ naporov. Obstoječa gradiva so preučili v ožjem in širšem vodstvu tozda, do njega pa so zavzele stališče tudi družbeno-politične organizacije in delavski svet. S pripravljanim gradivom se v celoti ne strinjajo, zato je njihova delegacija na seji DS DO glasovala proti izhodiščem za preobrazbo Gradisa v družbeno podjetje decentralizirane oblike.

Menijo, da gradivo, ki ga je pripravil ITEO delno temelji na napačnih predpostavkah, in da so zaradi tega ideje o globalizirani gradbeni firmi vprašljive. Globalizacijo je možno izpeljati v daljšem časovnem obdobju. Trdijo, da Gradis ne bo mogel živeti samo od republiških investicij, saj je delež kapitalnih objektov v Sloveniji iz leta v leto vse manjši. To trditve podkrepijo s podatkom, da predstavljajo 80 do 90 odstotkov vseh del investicije na regionalni ravni.

Tudi struktura del, ki jih Gradis trenutno ima, in dela, ki se kažejo v prihodnje, govorijo v prid drugi varianti, katero pa smo v Gradisu prehitro odvrkli in sedaj ponujamo le eno, ki pa nima podpore vseh tozdo. Treba se bo bolj prilagoditi razmeram in zahtevam tržišča, za kategera je že sedaj značilno, da ponuja le manjša dela, za katera pa je Gradisova regionalna organiziranost najboljša.

Centralizacija nekaterih funkcij je v novi organiziranosti smotrna in nujna, saj bistveno poveča kvaliteto poslovanja. To so predvsem funkcije razvoja, marketinga v tujini, informacijski sistem in globalna finančna funkcija. Pogoj za dobre rezultate pa je medsebojna odgovornost naročnikov in izvajalcev teh funkcij.

V Celju pravijo, da je Gradis sedaj organiziran tako, da bi bil prehod v neko obliko sestavljenega podjetja lažji in manj boleč, domnevajo tudi da v tako kratkem času, do konca leta, ni možen prehod v družbeno

podjetje, saj bi bil tak prehod prevelik šok za vse. V naglici se največkrat sprejemajo napačne odločitve in bojijo se, da bi lahko časovna stiska tudi tokrat opravila svoje.

V Celju pa, kljub odklonilnemu stališču do ponujene variante, dopuščajo možnost nadaljnega razvoja Gradisa v eno družbeno podjetje na osnovi postopnega dopolnjevanja in kvalitete rasti skupnih funkcij.

Stojijo na stališču, da ni možno nekomu nalepiti etikete, da demonstira firmo, če se zaradi svojih tehničnih razlogov ne strinja s ponujeno varianto in si želi zagotoviti objektivno vrednotenje uspehov in napak, razvijanje dosedanjih prednosti Gradisa - skratka čiste račune, vendar, to vedno poudarjajo, znotraj Gradisa in ne v škodo Gradisa. Merilo pripadnosti je lahko samo udeležba v skupnih nastopih s kvalitetnimi kadri in angažiranje domačih obratov.

Moti jih cela vrsta nedorečenosti v ponujenem predlogu, kot so skupni ziro račun, slabo opredeljena finančna funkcija v bodoči organiziranosti. Še vedno je ostalo neurejeno vprašanje lastnine, oziroma prepro odreditvi sistema odločanja.

Zato v tozdu GE Celje upajo, da bo do naslednje seje delavskega sveta delovne organizacije pripravljeno predlog takšnega statuta, ki bi omogočal njim, kot tudi drugim tozdom v Gradisu, ki se s predloženo varianto v celoti ne strinjajo, vse možnosti za nadaljnjo skupno organiziranost.

C. P.

V GE Maribor iščejo samostojnost znotraj Gradisa in skupaj z njim

Niso za razbijanje Gradisa

»Smo za takšno reorganizacijo Gradisa, ki bo tudi našemu tozdu omogočala nadaljnji obstoj in razvoj na območju regije, kjer so pogosti pridobivanja del še težji kot v drugih okoljih. Le reorganiziranje našega tozda v družbeno podjetje v sestavljeni obliki družbenega podjetja Gradis nam omogoča enakopravno nastopanje na tem tržišču in konkurenčnost v odnosu do močne in podjetniško organizirane gradbene operative v naši regiji,« menijo v mariborski Gradbeni enoti.

Na 58. konferenci direktorjev Gradisa, ki je bila 19. septembra, je direktor mariborske Gradbene enote Gradisa **Franc Gačnik** glasoval proti predlagani reorganizaciji Gradisa. Prav tako so predstavniki družbeno političnih organizacij tozda GE Maribor na skupni seji DPO v Ljubljani soglašali z direktorjem.

Strokovnjaki v tozdu že dalj časa razmišljajo o pametni reorganizaciji podjetja, zato so sedaj toliko bolj ogorčeni, ko so prejeli gradivo, ki je nastalo zaradi »že vnaprej določene in edine pravilne variante« in je prav zaradi tega enostransko in polno protislovij s samim seboj. Nava- ja teze, ki niso možne, saj so v delnem nasprotju z Zakonom o podjetju, sploh pa ne omogoča odpravo glavnih slabosti Gradisa.

V tozdu, ki je pravni naslednik začetkov Gradisa, kjer je bil izvoljen prvi delavski svet v gradbeništvu Slovenije in je nekak imidž Gradisa, so toliko bolj zaskrbljeni za usodo podjetja. O tem, kako razmišljajo v tozdu, smo se pogovarjali z vodstvom tozda.

Kako gledate na zamišljeni razvoj Gradisa?

»Pristop je nerealen in neracionalen in napačno predpostavlja ambiciozno, veliko in agresivno podjetje. Tako zastavljen način razvoja dejansko terjaja popolno koncentracijo znanja, kapitala in denarja, kar smo oboje v polpreteklem obdobju dodobra napravili. Ni strokovne ocene razpoložljivih virov za tak razvoj, ni ocene primernosti in racionalnosti, ni analize tržišča, kateremu naj tak razvoj sledi glede stvarnih potreb in možnosti. Potem je organizacijska struktura, ki izhaja iz napačno zamišljenega razvoja, tudi napačna.

Gradbeno dejavnost sestavlja niz projektnih procesov (gradnja objektov), pri katerih so proizvod in dejavniki proizvodnje

giblivo razporejeni v večjem prostoru. Takšne procese ni mogoče uspešno obvladovati (upravljati in voditi) centralizirano. Znana je nesposobnost obvladovanja podjetja s centralnim sistemom, v katerem odloča en sam človek ali nekaj ljudi, ki jih obseg poslovanja enostavno preraste. Zato je razumna decentralizacija vodenja takšnih procesov, ki temelji na dejstvu, da je odločanje na ravneh, ki so bližje akciji (proizvodnji), učinkovitejše. Pri tem je potreben pogoj, da imajo ljudje na teh mestih več znanja in sposobnosti – nasprotno pri centraliziranem odločanju pa morajo imeti vodje poleg znanja in sposobnosti še več zaupanja.

Ali lahko centralizacija prinaša uspeh?

»Pomembna je poslovna funkcija pridobivanja in sklepanje poslov. Pri tem je poznavanje in obvladovanje lokalnega – regionalnega tržišča najpomembnejši del aktivnosti (80 odstotkov vseh pridobljenih del). Sledi, da je nujna decentralizacija teh aktivnosti, tako da se delom enotnega podjetja mora podeliti ustrezna PROKURA (pooblastila za sklepanje pogodb in opravljanje poslov v zvezi s poslovanjem), saj nihče v centralno organizirani funkciji marketinga ne more kvalitetno in racionalno obvladovati lokalnega tržišča.

Šplet poslovnih funkcij in odločanj v gradbeni inženirski firmi jasno terjaja, da se opravljanje teh decentralizira. Za doseganje skupnih ciljev poslovnega sistema pa je vedno koristno, da se del teh funkcij in odločitev centralizira. Le na ta način je mogoče dosežati povečanje učinka v sistemu, kar dejansko terjaja koncentracijo dela tvorcev proizvodnje. Sem spada dobršen del raziskovalno razvojne funkcije, globalni marketing (prodajni in nakupni), skupna finančna funkcija, informacijski sistem in izobraževanje v funkciji razvoja. Vendar mora biti takšna kon-

centracija dela funkcij izvršena dosledno in konsenzventno in mora nosilec teh funkcij prevzeti odgovornost in sankcije za njihovo izvajanje. To pa je mogoče kvalitetno urediti v višji sestavljeni obliki organiziranosti podjetij.

Kako strokovno obvladovati te skupne funkcije?

Oblikovanje sistema Gradisa v eno podjetje ne odpravlja bistvene, ugotovljene slabosti t.im. skupnih (strokovnih) služb. Ostale bodo vse neracionalnosti tega dela poslovanja, vse nesposobnosti in neučinkovitosti. Nasprotno, še nekontrolirano in neselektivno se bodo širile.

Kakšne so po vašem bistvene pomanjkljivosti centralizacije v enem podjetju?

»Bistvena pomanjkljivost centralizacije vseh funkcij v enem podjetju je odprava sedanje Interne banke. Prednosti opravljanja skupnih bančnih in drugih finančnih poslov v sestavljenih oblikah organiziranja so nesporno ugotovljene. Bistvena prednost je koncentracija, plasma in preskrba sredstev.

Pri koncentraciji sredstev se mora ohraniti lastništvo nad ustvarjenimi sredstvi in se leta pravzaprav posojajo, obrestujejo in vlagajo. Pri tem moramo izgraditi mehanizme upravljanja in odločanja o teh sredstvih, ki jamčijo njihov plasma v optimalne projekte v okviru podjetij. Vse navedeno je v največji meri izvedljivo in pregledno le, če se sredstva upravljajo v posebni organizacijski enoti (interni banki), ki mora imeti po zakonu lastnost pravne osebe.

Drugače zasnovane rešitve vodijo prejkoslej v »en kotel«, odločanje v ozkem krogu in odujeno od dejanskih ustvarjalcev sredstev.

Ali ni s predlagano organiziranostjo Gradisa dana povečana možnost prikrivanja dejanskega stanja poslovanja posameznih enot?

»Organiziranje sistema Gradis v eno podjetje zagotavlja nadaljevanje dogovorne ekonomije. To praktično pomeni, da se rezultati in neuspehi vseh organizacijskih enot prikazujejo družbenemu okolju z eno bilanco uspeha, znotraj pa se le stroškovni centri (največkrat

brez elementov stroškovnega vrednotenja).

S tem je še bolj kot danes dana možnosti prikrivanja (knjigovodska telovadba) dejanskega stanja poslovanja posameznih enot, posebej še, če ni v sistemu izdelanih skupnih in enotnih obračunskih in računovodskih normativov za elemente stroškov. V zadnjih štiridesetih letih jih nismo uspeli določiti.

Lahko govorimo torej o resni reorganizaciji?

»Sporno je govoriti o resni reorganizaciji, če gre le za podiranje tozdoških plotov. Reorganizacija predpostavlja spremembo organizacijske strukture, zato naj obsega spremembo števila in kvalifikacijske strukture delovnih mest, spremembo funkcionalne kvalitete in strukture sredstev za delo, spremembe normativov in standardov, spremembe metod in tehnike dela ter spremembe sestava služb v strukturi.

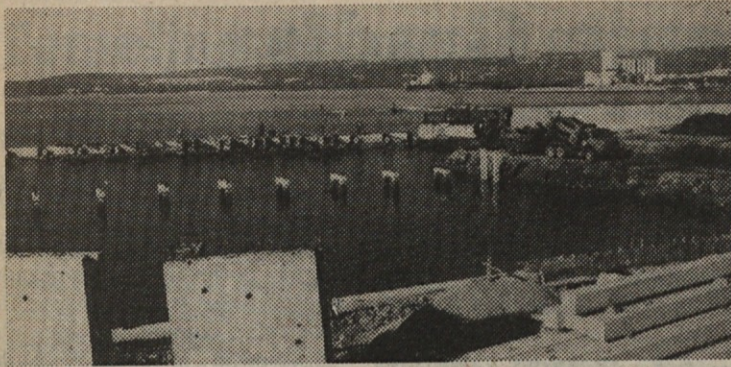
Reorganizacija naj zato temelji na temeljiti predhodni analizi vseh dejavnikov poslovanja z vidika sposobnosti organizacije, da se uveljavlja kot poslovni subjekt v pogojih tržne naravnosti. Kvalitetnih in pravih elementov reorganizacije Gradisa ni v predlogu preobrazbe.

In kaj predlagate v GE Maribor?

»Predlagana preobrazba v eno družbeno podjetje, je dejansko le statusna sprememba, ki ukinja obstoječe tozde in predpostavlja predvsem globalizacijo in centralizacijo v eni firmi. Obstoj in razvoj našega tozda, ki posluje na regionalnem tržišču severovzhodne Slovenije, je v takšnih rešitvah bistveno otežen.

Zavedamo se, da vsi današnji tozdi v Gradisu niso usposobljeni za jutrišnje samostojne poslovno-tržne subjekte, to je podjetja. Vendar tega dejstva ne moremo upoštevati kot opravičilo, da naš tozd ne bi bil organiziran kot samostojno podjetje v Gradisu. Nismo za razbijanje Gradisa, vendar iščemo samostojnost znotraj njega in skupaj z njim.

Mi pa še pripišimo: KADAR VSI MISLIJO ENAKO, NIHČE NE MISLI VELIKO.

V koprski mali marini so gradisovci naredili valobran dolg 172 metrov.

Dela bodo končana prihodnji mesec

Mini marina v kratkem

Kar štirje izvajalci so se lotili gradnje male marine v Kopru, med mestnim kopaljščem in Luko. Njazahtevnjši del gradnje je pripadel Gradisovem tozdu GE Koper, ostala dela pa opravljajo Hidro Koper, Primorje in GP Koper.

Gradnja minimarine z 80 privezi je pravzaprav priprava na gradnjo velike marine s kar 500 privezi. Zgrajena bo tako, da bo v njej vsa oprema, kakršna je načrtovana za veliko marino, od ustreznega dvigala do vodovodnih in drugih napeljav ter priključkov za telefon.

Naložba v minimarino je bila zahteven zalogaj. Zato je bilo ustanovljeno mešano podjetje Marina, v katerega je sredstva vložilo 13 partnerjev, četrtno sredstev pa ima Istra-benz.

C. P.

Gradnja garažne hiše pri Slaviji se nadaljuje

Temelji so že vidni

Vodja gradbišča Vojko Koren je imel v preteklih dneh veliko težav, da je vsakemu mimoidočemu Mariborčanu, ki ga je to seveda zanimalo, pojasnjeval, zakaj ga gradbišču garažne hiše ni več take aktivnosti kot v začetku gradnje. Šlo je pač za zaplete okrog gradbenega dovoljenja.

Sedaj je vse v redu, saj je investitor Progres dobil vsa dovoljenja. Gradnja bo zelo zapletena, ker bo hotel stal nad garažno hišo na osemdesetih točkovnih temeljih.

Jama je sedaj na enem koncu globoka že 15,5 metra, temeljna plošča pa bo 13 metrov pod zemljo.

Da gre za delo velikega obsega, priča dejstvo, da bo samo v jedro, tam bodo dvigala in hotelske stopnice, vgrajenih 2000 kubičnih metrov betona ter 250 ton železa. Sicer pa je to malo, v primerjavi z 25.000 kubičnimi metri betona ter 3000 tonami armature, kolikor bo vgrajenega v končan objekt.

Na posnetku je lepo vidno, da je sedaj v gradbeni jami ob Slaviji precej živahno, in če bo teklo vse po predvidevanjih vodje gradbišča Vojka Korena, potem ni bojazni, da ne bodo prvi avtomobili parkirali v garažah sredi prihodnjega leta.

Franjo Štromajer

Naložba vredna 300 milijard dinarjev

Mariborčani v Zagrebu

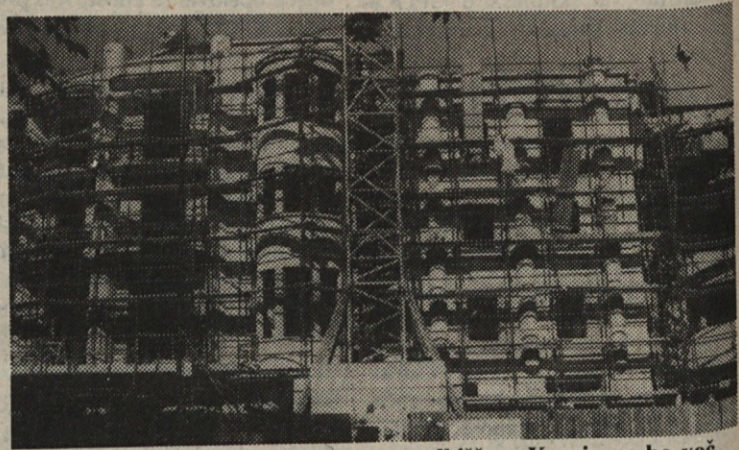
Mariborski Gradis je bil med številnimi kandidati za gradnjo Cimosovega servisa in prodajno poslovnih površin v Zagrebu najugodnejši in bil izbran za izvajalca del.

Gre za objekt površine 12.000 kvadratnih metrov, vrednost investicije pa na današnji dan ocenjujejo na 300 milijard dinarjev. Ponudbo so izdelali v tozdu, prav tako pa se sedaj še pogovarjajo o pogojih gradnje tega servisnega objekta.

Dogovor o gradnji naj bi podpisali že te dni, z deli pa pričeli takoj, ko bodo pridobili gradbeno in vsa ostala dovoljenja.

Več o tem pa v naslednji številki našega glasila.

F.Š.

Ob izidu tega časopisa, žerjava na gradbišču v Kranju ne bo več.

Merkurjeva Stara pošta v Kranju

Groba dela so zaključena

Od avgusta, ko smo prvokrat pisali o obnovi Merkurjevega poslopija v središču Kranja, se je videz objekta močno spremenil. Kako bi se tudi ne, ko pa sta vmes minila dva meseca, rok pa priganja. Pono-vimo, da so Jeseničani z obnovitvenimi deli pričeli junija, končati pa jih morajo do 25. novembra. In jih tudi bodo, pravijo.

Prizidka - južni in severni aneks - sta objekt vizuelno precej razširila, medtem ko dvig za eno etažo praktično ni opazen. V kleti, pritličju in treh nadstropjih, nad katerimi bo terasa z internim gostinskim lokalom, bo skupaj 1.750 kvadratnih metrov uporabne površine. Novo je tudi to, da bo v reprezentančnem objektu, za katerega je bilo znano, da bo namenjen zunanjetrgovinski dejavnosti Merkurja, tudi njihova konsignacijska prodaja ter kot partner Beograjska banka.

Objekt je, kot vidimo tudi na sliki, obdan z gradbenimi odri. Z njega so stolkli ves star omet, vgradili slepe okvirje za nova vrata in okna, ki bodo iz aluminija, ga na novo grobo ometali (izstopajoče polkrožne okraske

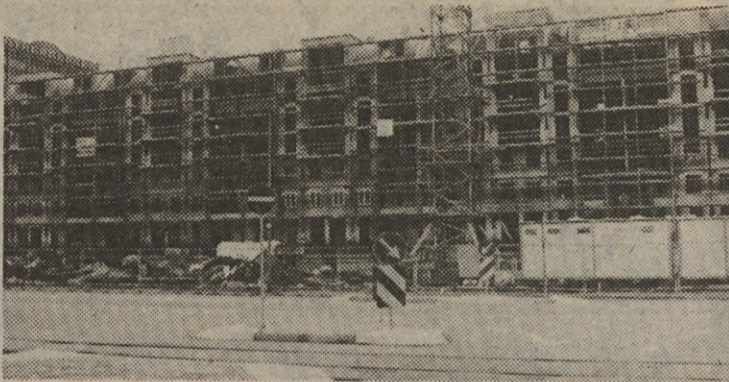
v obliki stebrov tudi fino) ter vse pripravili za Teranovovo fasado.

V notranjosti so že položili toplotno izolacijo in izravnavo tlakov, naredili razvode instalacij, zdaj pa so na vrsti keramičarska in slikopleskarska dela ter montaža centralnega gretja in sanitarne opreme.

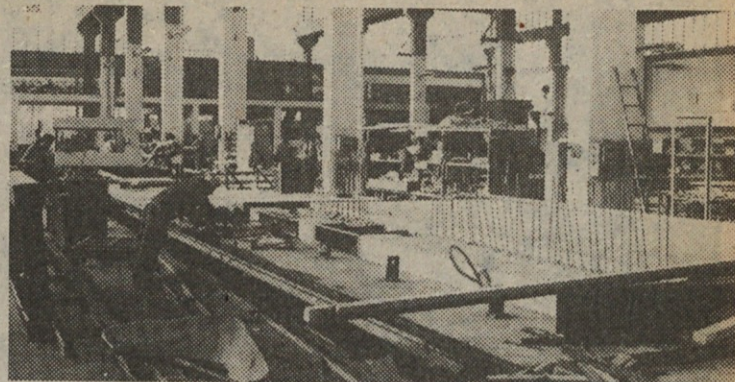
Stopnice, balkoni ter tlak v pritličju bodo iz marmorja (granit), streho, za katero je podlaga že narejena, pa klepariji oblačijo v baker. Vgradili bodo tudi dvigalo.

Razpoložljiv maneverski prostor za gradbiščno ograjo je ves čas obnove izredno skopo odmerjen - vendar bo čez mesec, dva tudi teh skrbi konec, ostala pa bo lep, trajnejši spomin na še eno uspešno opravljeno delo.

G. B.

Stanovanjsko poslopje z upravno zgradbo Rottweiler platz. Predvideni rok končanja vseh del je maj 1990.

Obrat gradbenih izdelkov in polizdelkov v Neu Isenburgu pri Frankfurtu, kjer dela 56 gradisovcev.

V tujini je treba vsako delo pridobiti v hudi konkurenci

25 let dela in uspehov Gradisa v Frankfurtu

Z večjimi in manjšimi nihanji se je Gradis uspel obdržati v ZR Nemčiji že polnih 25 let in je ena izmed redkih, če že ne edina jugoslovanska gradbena delovna organizacija, ki ji je to uspelo. V Delovni enoti Frankfurt je zaposlenih nekaj več kot 210 delavcev, njen direktor pa je Andrej Lapajne. Letna realizacija se v zadnjih letih giblje okrog 12 milijonov nemških mark.

Angažiranost je za letošnje leto zagotovljena, nekaj dela pa imajo že tudi za prihodnje leto. Posle sklepajo preko zagrebške Ingre, delajo pa v največji meri pri Imbau - Industrielles Bauen GmbH, manj pa pri firmi Philipp Holzmann AG, s katero se je tudi začelo sodelovanje pred 25. leti.

Največja gradbišča so trenutno prav v Frankfurtu, pred leti so pa precej delali tudi po drugih krajih v Nemčiji. Največji objekti, kjer delajo gradisovci so stanovanjsko poslopje z upravno zgradbo in pripadajočimi garažami Rottweiler platz, stanovanjsko naselje s pripadajočimi garažami Wittelsbacher allee, upravna zgradba Bülow na Saone strasse, stanovanjsko naselje v Goldsteinu, hala v Neu Isenburgu za Deutsche asphalt in skladiščna hala za Honda.

Pol vseh zaposlenih v Delovni enoti Frankfurt pa dela v tako imenovanih »werkih«, to so pravzaprav obrati gradbenih izdelkov in polizdelkov. Največ jih je, 56, v Imbauovem obratu gradbenih izdelkov in polizdelkov Neu Isenburgu pri Frankfurtu, v Unterfahlheimu pri Ulmu jih dela 33, v Garchingu pri Münchnu pa jih je sedaj 11.

V Frankfurtu imamo tudi stalno grupo projektantov, ki sedaj šteje šest projektantov. Zaposleni so v okviru projektantske skupine zagrebške Ingre v konstrukcijskem biroju Philipp Holzmann. V tej skupini je trenutno tudi pet projektantov Tehnike iz Zagreba.

Vsi Gradisovi delavci stanujejo v delavskem naselju Philipp Holzmann v Griesheimu, predmestju Frankfurta. To so štirinadstropni bloki s trosobnimi stanovanji. V vsaki sobi so dve do štiri postelje, vsako stanovanje pa ima tudi kuhinjo s tremi plinskimi kuhalniki, kopalnico in stranišče.

Gradis je edina jugoslovanska firma v ZR Nemčiji, ki ima tudi lastno kuhinjo. Prostore in opremo za kuhinjo je dal na razpolago Philipp Holzmann, kuharja pa Gradis in Tehnika iz Zagreba. V kuhinji pripravljajo popoldansko kosilo. Skuhajo od 100 do 200 kosil, odvisno od števila delavcev, ki delajo na grad-

biščih v Frankfurtu. Jedilnice nimajo, zato delavci hrano odnesejo v sobe. Povedali so nam, da je hrana, ki jo pripravljata Anton Tomažič in Rudolf Pisk, odlična.

V delovni enoti imajo svet

enote, ki šteje deset članov, sindikalno organizacijo in organizacijo ZK. Sodelujejo tudi s Kulturno prosvetnim društvom Sava, ki združuje naše delavce na začasnem delu v ZR Nemčiji.

C. P.

Nismo pozabili na kulturo

Gradis in KPD Sava

Gradisova dejavnost v ZR Nemčiji je povezana tudi z dejavnostjo Slovenskega kulturno prosvetnega društva Sava, v katerega je vključenih kar nekaj naših delavcev. Gradis je bil leta 1972 med ustanovitelji tega društva, danes pa je eden vidnejših sponzorjev. Nekdanji direktor delovne enote Jože Gašperšič je bil nekaj let celo predsednik Save.

Društvo ni številčno, šteje od 70 do 80 članov, kljub temu, da na območju Frankfurta dela okrog 2500 naših delavcev. Pa čeprav članstvo ni veliko, se prireditev, ki jih prireja Sava, udeležuje kar lepo število Slovencev. Največ se jih seveda zbere na vinski trgatvi, tudi do 600. To je tradicionalna prireditev, ki je bila letos 7. oktobra, za dobro razpoloženje pa je poskrbel znani ansambel Štirje kovači.

Lepo število Slovencev se je zbralo tudi na pikniku, ki je bil 17. septembra v Heinrich kraft parku (Fechenheim). Pripravili so tudi športna tekmovanja za otroke in odrasle in žrebali dobitnike nagradne križanke, ki je bila objavljena v šolskem glasilu Prvo cvetje, ki ga urejajo in izdajajo učenci dopolnilnega pouka v slovenskem jeziku pod mentorskim vodstvom Mire Turk.

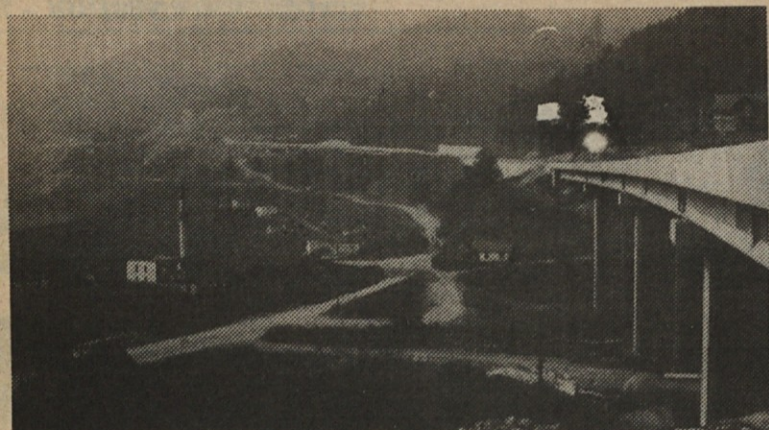
C. P.

Slovenskega piknika Kulturno prosvetnega društva Sava v Frankfurtu so se udeležili tudi naši delavci.

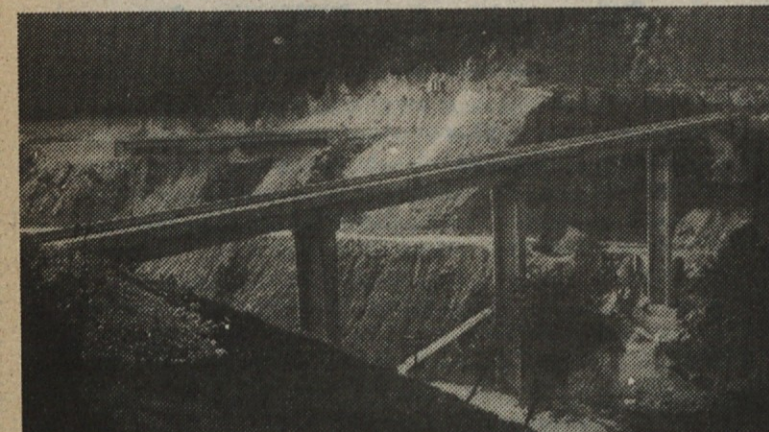
Nemški delovodja Günther Then je na gradbišču stanovanjskega naselja Wittelsbacher allee zadovoljen z delom, ki ga opravijo naši delavci.

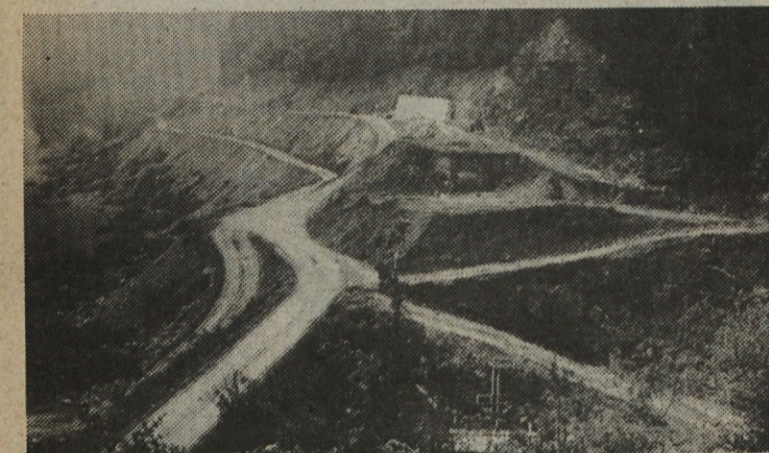
Pri Medjedji, kjer je najdaljši viadukt, se je moralo pred vodo umakniti največ prebivalcev. Prizanešeno ni bilo niti džamiji.

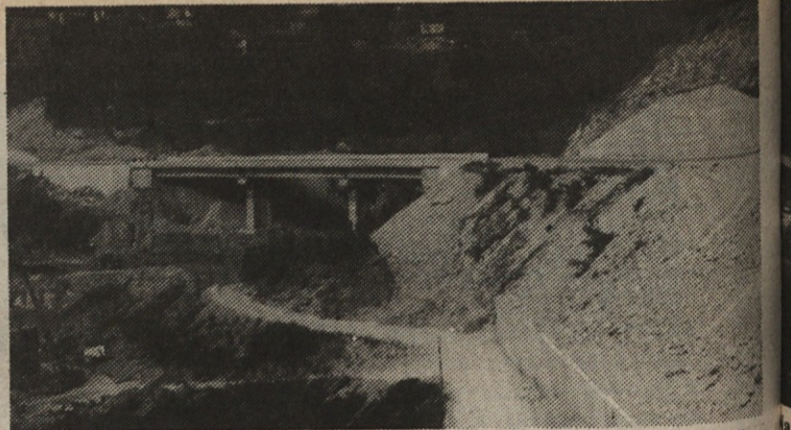
Viadukta Kotuš II in nekoliko naprej Crijep. Vse vidne ceste pod njenim nivojem bodo poplavljene.

Novi most Kaošnice prek Drine in na levi viadukt Kotuš I. Krušljiv, kamnit svet, bo pred zdrsom na cesto varovalo 128 pilotov.

Nekoliko naprej po trasi, je investitor za objekt Rastoke v gradnji, SIS za magistralne ceste Bosne in Hercegovine.

Nad cesto in viaduktom Novi I so pognale kvišku številne novogradnje. Ljudje so po eni strani zadovoljni, da dobivajo sodobno prometnico, po drugi strani pa otožni, ker izgubljajo »Drino naše mladosti«.

Na sotočju Lima in Drine nastaja jezero, ki bo segalo do

Na novih trasah cest

Zadnji teden v septembru se je tudi uradno pričelo polnjenje prostornega hidroakumulacijskega bazena nad novozgrajeno pregrado Drine pri Višegradu. Polnjenje bo sicer počasno, postopno, vmes bodo akumulacijo tudi še praznili, poskusni zagon prvega izmed treh 105 megavatih agregatov pa je bil vendarle opravljen v roku. Medtem ko tehnično osebje skrbno spremlja pritiske in opravlja številne meritve, gradbinci dokončujejo novi, višje ležeči trasi cest na obronkih sotesk Drine in Lima, saj bodo z nastankom velikega jezera vse stare prometne povezave potopljene.

Na teh trasah novih cest so v približno treh letih, kolikor traja gradnja, veliko dela opravili tudi gradisovci. Med 25 objekti, toliko jih na razmeroma kratki skupni dolžini odsekov hkrati še nismo gradili, je 5 mostov in 20 viaduktov, praktično vsak izmed njih pa je bil trd in samosvoj oreh tako za načrtovalce kot izvajalce. Ponekod so bila to sidra, s katerimi je bilo treba objekt pripeti v steno, drugod temeljenje, da seveda ne govorimo o težavnem pristopu ali pa nevarni montaži na velikih višinah nad tlemi.

Večina izmed objektov je že več mesecev dokončanih in čakajo pravzaprav samo še na fino asfaltno prevleko, drugi spet, predvsem kasneje pridobljeni ali oni, ki so vezani na napredovanje drugih izvajalcev del na trasi, pa imajo v zemlji vsaj temelje.

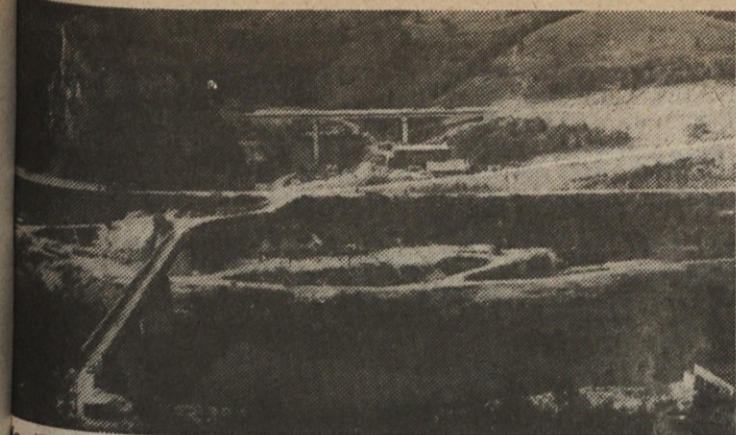
Datum otvoritve cest še ni znan - mnogi pa posamezne odseke že s pridom uporabljajo. O predvidenem terminu nam niso mogli nič določenega povedati niti odgovorni na našem gradbišču, zatrjujejo pa, da bo večina del zaključena še v tem letu. Tudi tod so se namreč roki za posamezne objekte in odseke spreminjali z ozirom na dinamiko zagotavljanja sredstev in soodvisno napredovanje del vseh izvajalcev (prebijanje tunelov, urejanje trase), ti pa so bili razen

Gradisa še Partizanski put, Planum, Put Sarajevo in Put Hercegovina iz Mostarja.

Gradisovi objekti so skoraj vsi montažni, sestavljeni iz elementov, ki so bili v Priboju pripeljani z železnico, od tam pa z vlačilci direktno na objekt v lepljenje. Objavljenе slike dovolj zgovorno kažejo zahtevnost terena, ob tem pa ni zanemarljiv podatek, da je bilo pri gradnji vsakega posameznega objekta treba zgraditi tudi dovozno pot za vlačilec do 35 ton skupne teže.

Za boljšo predstavbo naštejmo še nekatere količinske podatke. Do objektov v gradnji je bilo (bo) pripeljanih skoraj tisoč nosilcev s po 20-32 ton teže vsak, okrog 900 elementov za stebre, vsak tehtal okroglo po 10 ton ter okrog 1300 elementov ograj tipa New Jersey s po približno 5 tonami teže po elementu. V to tonažo ali pa kurbaturo betonov, kakor hočete, pa še ni všteti beton, ki je bil ali pa še bo vgrajen v temelje, robne opere, plošče na objektih, pilotne stene, itd.

Za okoliške kraje bosta cesti velika pridobitev, ki s seboj prinašata tudi opazno spremenjen način življenja. Nekdaj je bila tod edina povezava s svetom ozkotirna železnica, katere trasa je potem, ko so jo ukinili, služila kot zasilna cesta. V šestdesetih letih so jim z no-

na višjo koto po pobočju se je morala preseliti tudi Gradisova baza, viadukt Kazanci pa bo prevzel promet, ki je doslej potekal po nekdanji trasi nekotirne železnice ter po cesti, ki jo je zgradila JLA.

o gradnja do Gorazda

Pregrado dela h koncu

o cesto priskočili na pomoč inženjerci naše armade, že čez nekaj mesecev pa bodo vsi ti nakdanji napori očem skriti – potopljeni in ustopni samo potapljačem.

Potopljena bodo tudi številna polja, domačije, deli zaselkov, v nekdanjih slikovitih soteskah Lima in Drine pa bo domovalo mirno in veliko jezero, ki bo našlo svoj prostor tudi na vseh novih zemljepisnih kartah.

Namesto po prašni, ozki in vijugasti cesti, se bo tod v prihodnje potovalo s hitrostjo 80–100 kilometrov na uro, večina voznikov pa tudi tokrat ne bo vedela za napore graditeljev, prezrla bo izliv Lima v Drino niti vedela, da je nova gladina vsaj 40 metrov višje kot nekdanja.

Ko smo že pri gladini vode – tudi Gradisovo naselje je bilo medtem že prestavljeno, podrtja pa je tudi že lastna betonarna. Preostalih 2000 kubičnih metrov betona ne bomo zamešali sami, pač pa samo še vgradili.

Med investitorjem HE Višegrad, ki z izjemo enega objekta, financira vse ostale, in Gradisom so odnosi ves čas korektni, da pa pri tako zajetni naložbi tudi ni šlo vselej gladko, pa je verjetno razumljivo vsakomur.

Objekti pri Višegradu bodo brez dvoma še nekaj naslednjih let eno najlepših dokazil mojstrstva naših nizogradnikov, v naravi ali na posnetkih pa bodo ničkolikokrat uporabljeni kot priporočila potencialnim investitorjem.

V njih je bilo vloženo koncentrirano skupno Gradisovo znanje in napori – povrh pa še dve življenjski strojniki SPO.

G. B.

Seznam objektov

MOSTOVI:

Drina	
Mrsovo	208,54 m
Kaošnice	190,40 m

Lim

Strgačina	169 m
Omačina	120 m
Setihovo	133,80 m

VIADUKTI OB DRINI:

Odsek 0	
Rastoke	78,20 m

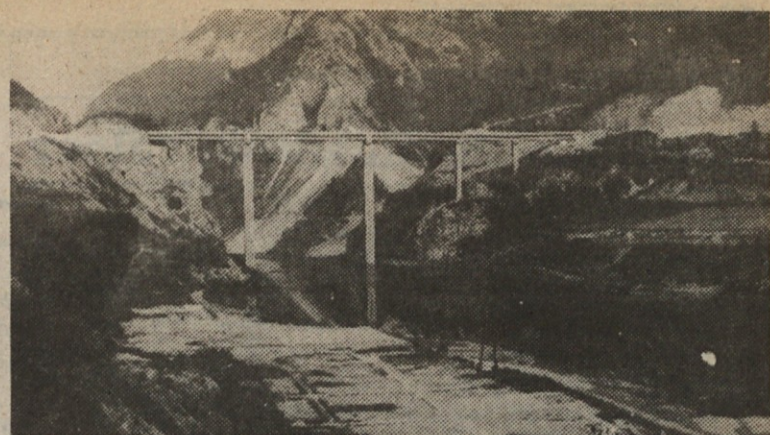
Odsek 1	
Kotuš I	78,60 m
Kotuš II	83,48 m
Crijep	138,54 m
Široki potok	123,44 m
Medjedja	188,48 m
Novi I	93 m
Vatrište	48,40 m
Brodar	48,4 m

Odsek 2	
Kazanci	123,80 m
Hrta	74,06 m
Sumbulovo	133,80 m
Grabovica	78,40 m
Oštri vrh	93,40 m
Osoje	38,40 m

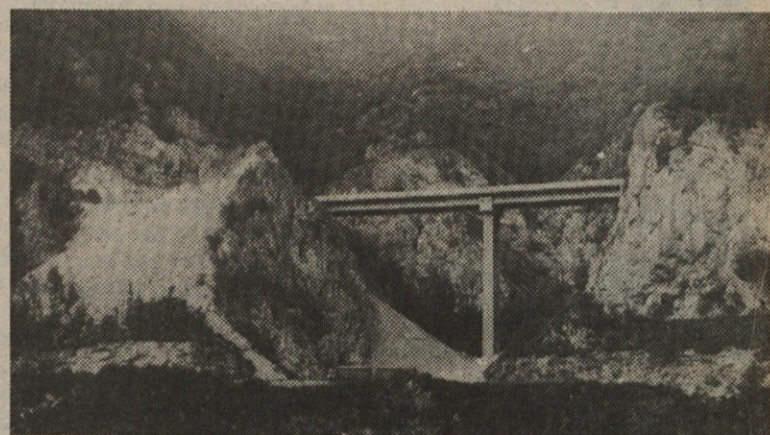
VIADUKTI OB LIMU:

Odsek 3	
Litice II	68,60 m
Litice III	38,40 m
Sadjen I	48,4 m
Sadjen II	63,20 m

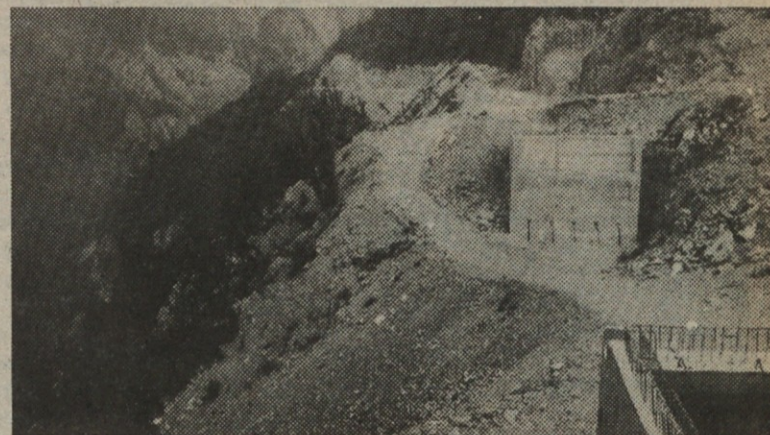
Odsek 4	
Dolovi	148,80 m

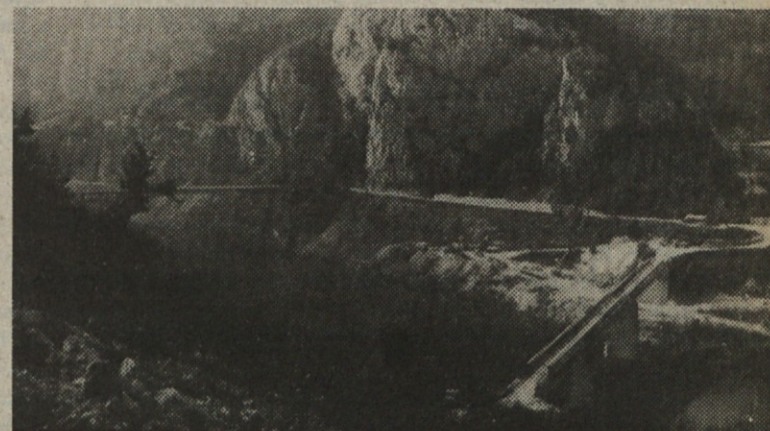
Le par sto metrov od izliva Lima v Drino stoji mogočen most Mrsovo. Postopno naraščajoča voda je že zmocila dva izmed štirih njegovih podpornih stebrov, zgodovinsko spremenjena pa bo tudi točka sotočja obeh rek.

Tunnel, viadukt, tunnel – in vmes kakšen usek ali nasip s podpornim zidom. Opazite, za primerjavo, tovornjak s prikolico na stari cesti?

Kljub sodobni mehanoopremljenosti in izdatni pomoči minerjev, je bilo prebijanje nove poti po soteski Lima navzgor mukotrpno opravilo.

In še posnetek – bodočim rodovom za spomin! »Nekoč tod ni bilo jezera, bilo pa je sotočje dveh rek. Po slikoviti soteski je sopihal čiro...«.

Mednarodni obrtni sejem v Celju

Rekordno število obiskovalcev

Že v predhodni številki našega glasila smo obširneje pisali o 22. mednarodnem obrtnem sejmu v Celju, zato tokrat nekaj več le o samem obisku.

Ocena vseh, ki so bili dežurni na našem razstavnem prostoru je bila, da je bila odločitev pravilna, da se tudi Gradis predstavi

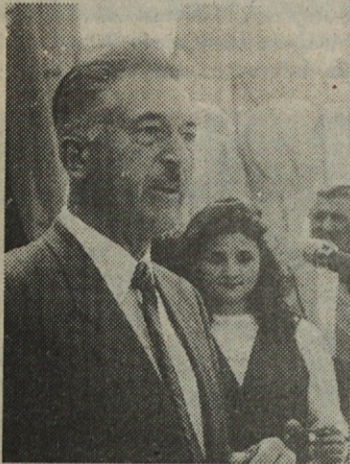
s svojim lesnim programom. Seveda je največ pozornosti zbudila brunarica, ki je bila zares nekaj posebnega.

Lahko bi rekli, da ga skoraj ni bilo obiskovalca sejma, ki bi šel kar mimo. Številni so si jo ogledali tudi znotraj, zato ni čudno, da je že po dveh dneh zmanjkalo perspektov, kmalu tudi ponatisa, saj je bil interes zelo velik.

Seveda ne samo za brunarico, temveč tudi za panoramske stene in ograjne letve. Za koliko se je zato povečala tudi prodaja ni možno točno zapisati, vsekakor pa so številni obiskovalci sejma dobili informacijo, kje in kakšne izdelke lahko kupijo v Gradisu v Škofji Loki.

Ker je bil tudi sicer razstaveni prostor izredno lepo urejen, smo tako prispevali tudi k ugledu naše delovne organizacije.

Matija Krnc

Slavnostni govornik na otvoritvi celjskega obrtnega sejma je bil predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc.

Brunarica iz LIO je bila deležna izredne pozornosti obiskovalcev.

Ključne stanovanj je dobilo 25 srečnih družin

Slavnostno v Rušah

25-stanovanjski stolpič v Rušah pri Mariboru so delavci mariborskega Gradisa končali v pičlih dvanajstih mesecih. Ključje je novim stanovalcem predal generalni direktor Tovarne dušika Ruše, ki je bila tudi investitor te gradnje.

V stolpiču je 11 dvosobnih stanovanj, 9 dvoinsobnih ter 5 troinsobnih stanovanj. Hvalevredna je pobuda investitorja, da ne gradi enosobnih stanovanj, kajti mlada družina ga kaj kmalu »preraste«.

Slovesne spredaje ključev so se poleg bodočih stanovalcev iz Tovarne dušika udeležili še predstavniki mariborskega Gradisa, Samoupravne stanovanjske skupnosti in Staninvesta iz Maribora.

F.Š.

Gradisov razstaveni prostor je bil tokrat kar malce natrpan, pa vseeno lepo urejen. Zanimanje za naše proizvode je bilo precejšnje.

Visok jubilej Zagrebškega velesejma

Uspešna predstavitev Gradisa

Na letošnjo največjo sejmsko prireditev pri nas, Zagrebški mednarodni jesenski sejem, so se organizatorji pripravljali že nekaj let. Visokemu jubileju, 80-letnici, so dali tudi slavnostno obeležje, ki ga je s svojo prisotnostjo počastil tudi predsednik predsedstva SFRJ, dr. Janez Drnovšek, ki je tudi uradno odprl letošnjo prireditev.

Sejem, ki si ga je ogledalo preko pol milijona obiskovalcev, je doživel več sprememb, ki so privabile dodatne razstavljalce, ki se jih je zbralo kar 3300, od tega 2120 domačih in 1180 tujih razstavljalcev iz kar 76 držav sveta.

Sejem je spremljala tudi bogata gospodarstvena dejavnost, še posebno ob obisku predsednika ZISA, Anteja Markovića ter številna posvetovanja ter strokovne predstavitve. Takšnega načina se je tokrat poslužil tudi Gradis, tako da stroji niso bili samo razstavljeni, temveč so bila ob tem tudi strokovna posvetovanja in prikaz dela s posameznimi stroji. Kot kaže, bo takšen način predstavitve prišel v prakso tudi v prihodnje, saj le tako potencialni kupci dobijo pravo informacijo o izdelku.

Gradisov prostor je bil tokrat opremljen tako kot še nikoli. Ne samo zaradi strojev in opreme, temveč je bila prisotna tudi izredna strokovnost, ki je doslej na sejmih ni bilo veliko. Vse to pa je dokaz, da bomo le s tako strokovnim in trdnim delom lahko konkurenčni na našem vse bolj zahtevnem trgu. Če k temu dodamo, da je nekaj strojev odšlo iz Zagreba direktno h kupcem, potem je bil tudi namen predstavitve v popolnosti dosežen.

Sicer pa smo na velesejmu predstavili: malo zabijalno na-

pravo G-20, mali in veliki finišer, betonarno, skreper, brizgaliko za bitumenske emulzije, reciklažo, penetrometer in opremo za globinsko raziskavo zemljin ter takojšnjo računalniško obdelavo, PDA in PIT sistem za računalniško obdelavo temeljenja na slabo nosilnih tleh, betonske kole malega in velikega preseka s prikazom montaže za kinete, betonmaster z računalniškimi aplikacijami dela z betonarno, lesene proizvode - ograjne letve, vzorce brunarice, montažno hišo in video o naši dejavnosti. Skratka, izredno bogat program, tako da so bili številni obiskovalci, ki jih je bilo še posebno veliko ob Gradisovem dnevu, zadovoljni s prikazanim.

Organizatorji so bili ob zaključku zadovoljni. Nam pa so doseženi rezultati le spodbuda, da moramo tudi na prihodnjih prireditvah več pozornosti posvetiti strokovnosti, kot pa udeležbi sami. In v Zagrebu nam je to dobro uspelo.

Matija Krnc

Zahvala

Zahvaljujem se sodelavcem Gradbene operative Ljubljana za izraze sožalja, cvetje in spremstvo pri pogrebu ob smrti moje mame Marije Požar.

Andrej Požar

Kralj Malhus tudi v MGL

Celjani in kultura

Celjski tozd Gradisa že nekaj let uspešno sodeluje z amaterskimi gledališčniki Kulturno umetniškega društva »Zarja« Trnovlje Celje. Tako je bilo tudi ob pripravi njihove nove predstave, komedije-farse Ervina Fritza Kralj Malhus, katere premiera je bila februarja letos, ob kulturnem prazniku slovenskega naroda. Celjski Gradis se je tudi to pot pojavil med glavnimi sponzorji predstave!

Ljubiteljska gledališka dejavnost ima v okviru KUD »Zarja« Trnovlje Celje že bogato tradicijo, saj osnove delovanja tega društva segajo celo v predvojno obdobje, po vojni, še zlasti z nastopom njihovega duhovnega vodje, domačega režiserja Štefana Žvižejca pa se je utrdila močna, zagnana, predvsem pa angažirana gledališka dejavnost.

Skupina danes sodi med vidnejše v slovenskem ljubiteljskem gledališkem gibanju, večkrat je svoje dosežke predstavila na zaključnih republiških srečanjih gledaliških skupin Slovenije, poznajo jo na podobnem zveznem srečanju Večeri bratstva v Prizrenu, v Valjevu na Srečanjih Abrašević, na Tednu slovenske drame v Kranju, v pobratenem Doboju, videli so jo koroški Slovenci na Brnci pri Beljaku in pa obiskovalci na številnih gostovanjih po Sloveniji: v Slovenskih Konjicah, Titovem Velenju, Žalcu, Šmarju pri Jelšah, Slovenj Gradcu, v Mežici, Ljutomeru, Pirničah pri Medvodah, na Vrhnikih, Trbovljah, Dolenjskih Toplicah in še bi lahko naštevati.

Več kot 30 igralcev v »odrasli« in 17 v »mladinski« gledališki skupini pripravi v eni sezoni vsaj po eno celovečerno delo ter eno mladinsko gledališko predstavo, poleg tega pa njeni člani sodelu-

jejo na številnih občinskih proslavah, predvsem pa na prireditvah v delovnih organizacijah, ukvarjajo se z recitacijsko dejavnostjo, za delovanje v posebnih razmerah pripravljajo partizanske mitinge v okviru Frontnega gledališča, organizirajo gostovanja drugih skupin v svojem kulturnem domu in še bi se kaj našlo.

Prav gotovo je bilo tako tudi pri tekstu domačega avtorja Ervina Fritza Kralj Malhus, ki je krstno izvedbo doživel pred petnajstimi leti na poklicnem odru Slovenskega ljudskega gledališča v Celju, pa so ga takratne razmere krivično potisnile v predal, dokler ni prah z njegovih platnic po petnajstih letih odpihnila trnoveljska »Zarja«. Brez dvoma gre v besedilu in seveda tudi v uprizoritvi za družbeno angažirano sporočilnost tako v času in prostoru v katerem živimo. V tej komediji-farsi, ki ima brez dvoma tudi politični predznak, se marsikdaj nasmehujemo lastnim napakam, predvsem pa neumnostim. To predstavo je dosedanje občinstvo izjemno toplo sprejelo, takšne pa so bile tudi ocene kritikov.

V tej gledališki sezoni se je gledališki skupini KUD »Zarja« Trnovlje Celje ponudila priložnost, da bo lahko svoje delo, skozi omenjeno predstavo, predstavila tudi ljubljanskemu občinstvu. Predstava bo v Mestnem gledališču Ljubljanskem v petek, 10. novembra 1989 ob 19.30 uri.

Vsa dosedanja dejavnost KUD »Zarja« je močno povezana tudi z združenim delom, predvsem iz svojega okolja, saj marsikatere kulturne akcije ne bi bilo, če ne bi bilo razumevanja in podpore v organizacijah združenega dela. Tako je tudi v primeru celjskega GRADISA, čigar delavci so, kot tudi delavci drugih organizacij, že večkrat obiskali posamezne prireditve tega amaterskega gledališkega ansambla, kar pa je nedvomno tudi cilj takšnega sodelovanja.

Živko Beškovnik

Skale iz Črnega kala vozijo tudi za valobran marine v Ičićih pri Opatiji.

Jubilej v Črnem kalu

30-letnica kamnoloma

Gradisov kamnolom v Črnem kalu sodi med največje v Sloveniji, njegove dokazane zaloge pa zadoščajo za 125 let. To in dejstvo, da se v njem nahaja izredno kvaliteten kamen, je narekovalo potrebo po posodobitvi in postavitvi nove primarne proizvodnje, kakršno ima redko kateri kamnolom v Jugoslaviji.

Nova primarna linija je zgrajena v kombinirani betonski in jekleni konstrukciji. Njen osrednji del je drobilec UCD - 60, ki ga je dobavila Strojna tovarna Trbovlje. Nova linija bo zmanjšala število poškodb pri delu, ker odpade ročno razbijanje kamna, izboljšala bo varovanje okolja, zmanjšala porabo materiala in energije ter povečala proizvodnjo ob manjšem številu zaposlenih.

Letošnji plan proizvodnje znaša 300.000 kubičnih metrov kamna, že prihodnje leto naj bi proizvodnjo povečali na 350.000, leta 1992 pa naj bi dosegla 400.000 kubičnih metrov.

Otvoritev bo 13. oktobra, to je v času, ko bo naše glasilo že izšlo, zato bomo več o kamnolomu Črni kal pisali v prihodnji številki.

C. P.

Novice iz »Totega konca«

Na srečanju upokojencev mariborske Gradbene enote se je hitro razširila vest, da je njihovemu tovarišu, upokojencu Francu Perneku iz Kuzminc, letošnje neurje močno poškodovalo hišo. Upokojenci so se zato odločili, da bodo po svojih močeh pomagali.

Kar na srečanju so zbrali nekaj denarja, organizirali pa bodo akcijo, s katero bodo čimprej omogočili, da bo Franc Pernek dobil streho nad glavo. Glavno nalogo je prevzel (kot že nič kolikokrat prej) neumorni »upokojenec« Vinko Veit. O akciji upokojencev bomo še poročali.

V Mariboru so na svečan način postavili 70 let Slovenskega narodnega gledališča. Poleg niza drugih dogodkov namenjenim temu jubileju je bila v Univerzitetni knjižnici tudi razstava dogajanj od leta 1919 do 1989, 27. septembra pa so odprli vrata teatra za vse obiskovalce.

Obiskovalci so si ogledali obnovljene prostore starega dela gledališča, veliko zanimanja pa je bilo predvsem za gradnjo novega dela. Kot vemo, gradi novo dvorano, pred tem pa je obnovil celoten stari del, mariborski Gradis. Tako slavi tudi on.

V Gradbeni enoti Maribor je prišlo do kadrovske spremembe pri »vrhu«. Dosedanjega vodjo operative inž. Mira Primorca je zamenjal inž. Vlado Čač, dosedanji vodja sektorja na gradbišču mariborske avtobusne postaje. Primorac je odšel namreč v Irak.

Štrof

Hvala za pomoč

Ob hudi elementarni nesreči, ujmi, ki nas je prizadela v Halozah, se za materialno in moralno pomoč najlepše zahvaljujemo tovarišu inž. Božu Šefu iz Gradisove Delovne skupnosti skupnih služb v Ljubljani.

Delavci tozda GE Gradnje Ptuj:
Jože Copak
Jakob Klaneček
Vlado Štrucl
Franc Vaupotič

Nove tendence gradbeništva (5)

Energetski pristop

V prispevkih o bioklimatski gradnji smo do sedaj opisali dvoje področij bioklimatske gradnje – ekološki pristop in gradbeno biologijo ter uvajanje spoznanj gradbene biologije v prakso. Bioklimatska gradnja pa ima še eno področje, ki je povezano s prejšnjima dvema. To je energetski pristop.

Idealen energetski pristop bi bil v popolnem sozvočju z ekološkim načelom, saj pravi, da naj bi hiša porabila le toliko energije, kot jo lahko dobi iz njene neposredne okolice. S tem bi, vsaj kar se tiče bivalnih in delovnih objektov, odpadle zahteve po proizvajanju velikih količin energije in njenem prenosu. To isto pa zahteva ekološka znanost, ki opozarja na uničenost in ogroženost narave zaradi pretirane želje človeštva po proizvajanju vedno večjih količin vsakovrstne energije (pri tem ne razpravljamo o energiji, ki jo potrebuje industrija).

V praksi pa energetski pristop pomeni, da naj bo hiša narejena tako, da bo porabila kar se da malo energije za ohranjanje človeka primerne mikroklimo v njej. Količina energije, ki je potrebna za ogrevanje (hlajenje) je odvisna od orientacije stavbe in od materialov, iz katerih je narejena. Tudi tukaj je energetski pristop povezan z gradbeno biologijo, ki prav tako upošteva lokacijo stavbe in materiale, iz katerih je sezidana.

Za varčevanje z energijo je pomembna tudi lokacija stavbe, njena orientacija, oblika hiše, oblika naselja. Če ima hiša (ali stanovanje v bloku) dobro lego in je dobro načrtovana, lahko to v veliki meri odpravi neugodne klimatske vplive in s tem na najbolj naraven način zmanjša potrebo po neobnovljivih virih energije.

Primer lego in oblika naselja lahko tako zmanjša potrebo po energiji in izboljša počutje. Za primer: stara primorska naselja z ozkimi, in enem koncu »zaprtimi« ulicami so zmanjšala moč burje v naselju, poleti pa so soncu onemogočala, da bi preveč segrelo hiše.

Največji energetski prihranek (v našem podnebnju seveda) omogoči na jug orientirano stanovanje. Pri projektiranju in gradnji je potrebno upoštevati, da imajo prostori v stanovanju različne funkcije. Pomožni (stranski) prostori in spalnice so lahko hladnejše od bivalnih. Prostor, na primer dnevna soba,

ki naj bo najtoplejši, naj bo orientiran na jug in obdan s prostori, ki so lahko hladnejši in služijo kot dodatna izolacija toplejšega prostora. V starih kmečkih hišah je bila v osrednjem bivalnem prostoru tudi (ponavadi zidana) peč, ki je najbolj grela dnevni prostor in manj ostale. Zunanje stene hiše pa naj bodo najbolj izolirane na severni strani stavbe.

Pomembna je tudi izbira materialov, ki morajo biti takšni, da ustvarjajo ugodno počutje, hkrati pa morajo imeti dovolj veliko maso, da čim bolj preprečijo dnevna nihanja temperature in ustvarjajo kar se da stabilno klimo v stanovanju.

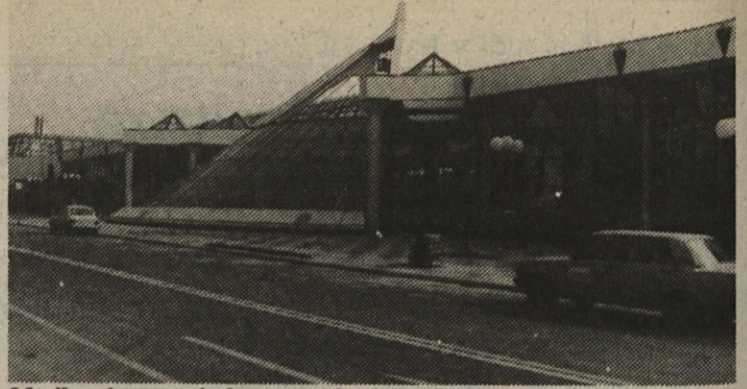
Veliko toplote se izgubi skozi okna. Zato naj bi bila ta največja na južni strani hiše in najmanjša na severni, kjer jih tudi lahko sploh ni. Okna, ki so obrnjena na vzhod in zahod, naj bi bila le toliko velika, kot zahteva osvetlitev prostora, medtem ko je na južni strani zelo primeren zimski vrt, ki je pomemben alternativni vir, ki izkorišča sončno energijo na pasiven način.

Ta spoznanja seveda niso nova in se jih v celoti ponavadi ne da upoštevati, najmanj pa so jih v obdobju, ko je bila nafta poceni. Vsekakor pa so energetska načela skladna z načeli bioklimatske gradnje.

S tem prispevkom zaključujemo temo o bioklimatski gradnji. Članki seveda niso imeli namena, niti niso mogli opisati celotne problematike, ampak so bili predvsem poskus na kratko in poenostavljeno predstaviti to obširno in razvijajoče se področje gradbeništva. Bioklimatska gradnja oziroma arhitektura se bo nedvomno še naprej intenzivno razvijala, saj se še vedno ne zavedamo povsem, kako in s kolikimi vezmi je človek povezan z naravo oziroma s celotnim okoljem.

Verjetno bo nekoč v prihodnosti bioklimatika le del vsestranske znanosti o tej povezaniosti človeka z vsem, kar ga obdaja.

M. M.

Mariborska postaja bo ena najsodobnejših v Jugoslaviji.

Avtobusna postaja v Mariboru že (skoraj) nared

Otvoritev še ta mesec?

Gradisovi delavci mariborske Gradbene enote so svoje delo na gradbišču avtobusne postaje praktično že končali. Kljub velikim zapletom, ki so spremljali to gradnjo, lahko sedaj že zapišemo, da bo Maribor še ta mesec bogatejši za prepotreben objekt, ki bo hkrati tudi v ponos mestu.

Kot smo že poročali, je nova mariborska avtobusna postaja zasnovana na sodobni tehnologiji, tako funkcionalno kot arhitektonsko. O tem pričajo številni obiski raznih delegacij, ki skoraj vsakodnevno obiščejo novo postajo. Veliko zanimanje je tudi v tujini, saj so o gradnji poročali že tudi v sosednji Avstriji.

Konec prejšnjega meseca so opravili tudi že tehnični pregled tako objekta kot komunalnih del. Pri pregledu je bilo opazno le nekaj manjših pomankljivosti, ki jih bodo seveda do otvoritve odpravili.

Lokali, teh je na postaji veliko, naj bi do otvoritve bili vsaj toliko urejeni, da javni promet

ne bi bil moten. Tudi semaforizacija križišč okoli postaje je počasi že vidna, čeprav so v tovarni Nikola Tesla nekoliko zamujali z dobavo semaforjev.

Sedaj je v gradnji še podhod pod Mlinsko ulico v smeri proti Titovemu mostu, ki pa ni pogoj (kot smo pred časom zapisali) za obratovanje nove avtobusne postaje.

Skratka, objekt je tako daleč, da so potrebna samo še »olepševalna dela« pa bo nova mariborska avtobusna postaja zablestela v vsem svojem sijaju. K temu sijaju je veliko prispeval tudi Gradis.

Franjo Štromajer

Skoraj 200 metrov dolg hodnik, deluje kot pokrita ulica, loči upravni del postaje od avtobusnih postajališč.

Počitniški dom v Poreču letos polno zaseden

Gostje so bili zadovoljni

V prejšnji številki Gradisovega vestnika smo pisali o počitniškem domu v Ankaranu, v tej pa nekaj vrstic o Gradisovem počitniškem domu v Poreču. Res, da je sezona letnih dopustov že mimo, vendar bo gotovo prijetno obuditi nekaj spominov na brezskrbne in tople poletne dni ob morju.

Počitniški dom v tem centru istrskega turizma je sprejel prve goste 20. junija, zaprli pa so ga 18. septembra. Precej se pozna, da smo ostali brez doma v Biogradu. Vse izmene so bile namreč izredno zasedene, tako da je bil dejansko čisto poln. Zanimanja zanj je bilo celo več, kot je bilo prostih postelj. Tolikšna zasedenost je zahtevala nenehno in veliko angažiranost osebja in upravnika doma, pri tem pa so nastajali tudi problemi.

Enako kot v PD Ankaran je bilo osebje tudi v Poreču nezadovoljno zaradi prenizkih plač za celodnevno delo. Ob koncu sezone so sicer dobili dodatno plačilo kot poravnavo za nazaj, vendar to ni isto, kot če bi dobili primernejše plačilo že prej, saj obljube niso dosti pripomogle k boljšemu razpoloženju. Tak način plačevanja tudi ne bo stimulatивно vplival na osebje, da bi še drugo leto prišlo delat v naše počitniške domove.

V počitniškem domu v Poreču so k nezadovoljstvu osebja pripomogli še zelo slabi bivalni pogoji zanje v kletnih prostorih doma. Vlažne sobe so potrebne temeljite adaptacije, predvsem pa je potrebno izolirati tla, tako da si bo osebje doma po napornem delu lahko oddahnilo v normalnih prostorih.

● V Poreču bi bilo treba v domu postoriti marsikaj. Predvsem je potrebno razširiti teraso, renovirati sanitarije, zamenjati del opreme v sobah in zamenjati okna. Veliko je bilo narejenega že letos, pobeljene so bile sobe, urejen vrt, popravljen dostop do morja, kupljena pa sta že plinski in električni štedilnik in ju je potrebno le še montirati.

Kljub vsemu gostje teh težav niso čutili, saj je bilo zanje zelo dobro priskrbljeno. Ekpa, ki jo

je upravnik doma **Ivan Kovačič** pripeljal iz Maribora, je gostom nudila vse, kar je bilo potrebno za dobro počutje. Še zlasti pa vsi, ki so bili v tem domu, hvalijo dobro kuhinjo.

Katja Kern iz Interne banke je z družino letos prvič preživela dopust v našem počitniškem domu v Poreču. Povedala je, da je bila z dopustom zadovoljna, saj sta bila tako osebje kot hrana v redu, lokacija doma dobra in stavba lepa, le sobe bi Gradis kot gradbena firma lahko lepše uredil in naredil sanitarije v vsaki sobi, ne pa da so skupne na hodniku.

Všech ji je bil tudi vrt, kjer so otroci na varnem in v senci, le preprečiti bi bilo treba, da turisti in domačini uporabljajo počitniški dom in vrt za dostop do obale, razen tega pa se nenehno hodijo tuširat na vrt.

Med njihovim dopustom je neurje z bližnjega zvonika pometalo pesek in kamenje na avtomobile, parkirane na vrtu in jih nekaj kar precej poškodovalo, tako da bi bilo dobro razmisliti, kako bi preprečili, da se kaj takega ne bi zgodilo še kdaj. Vsekakor pa se bodo v ta dom še vračali, če bodo le mogli.

Deset dni je bila v Poreču tudi **Mojca Rac** iz DSSS. Sam dom ji je zelo všeč, čeprav bi bil lahko boljše urejen, isto velja za vrt. Povedala je, da je na vsak način potrebno pohvaliti kuharice, ki zares obvladajo svoje delo. Tudi Mojca je menila, da so sobe nujno potrebne popravila, še bolj pa sanitarije.

Kljub vsem pomanjkljivostim pa ima dom rada, saj ga obiskuje že od otroštva naprej. Zato si zelo želi, da bi se našel kdo, ki bi znal dom primerno urediti in mu dati takšen pomen, kot si ga zasluži, do vseh gostov pa bi bil enako prijazen in uslužen, da bi vsi v njem z veseljem preživeli vsaj del težko prisluženega dopusta.

M. M.

Jože Grebenc je predal sliko za spomin, sedaj že upokojencu, Dervišu Siviću.

Gradbena operativa Ljubljana ohranja lepo navado

Slovesno ob upokojitvah

Že nekaj let imajo navado v Gradbeni operativi Ljubljana povabiti svoje delavce, ki so se upokojili v tekočem letu, na majšo slovesnost, na kateri se poslovijo od njih, za spomin pa jim podarijo umetniško sliko.

Tako je bilo tudi pred kratkim, ko so se poslovili od svojih nekdanjih sodelavcev, ki so se upokojili v letošnjem letu. Takšnih je bilo 17, vendar na slovesnost niso prišli vsi.

Tople besede jim je ob slovesu namenil predsednik delavskega sveta Gradbene operative Ljubljana Đuro Ličanin, potem pa sta jim predsednik sindikata Jože Grebenc in direktor tozda

Jože Ločnikar podelila umetniške slike.

Uradnemu slovesu je sledila krajša zakuska in neobvezen klepet v katerem so obudili spomine na prehojeno pot v Gradisu. Na koncu so obljubili, da bodo v Gradis še prišli in prva priložnost se jim je ponudila že 7. oktobra, ko je bil izlet upokojencev tozda Gradbena operativa Ljubljana.

C. P.

14. teniško prvenstvo Gradisa

Prva zmaga Polajnarja

Na teniških igriščih Gradis-Branika v Mariboru so se, sicer v odsotnosti nekaterih znanih Gradisovih teniških imen, pomerili med seboj rekreativci Gradisa.

Zaradi tega pa boji niso bili nič kaj manj zanimivi. Seveda pa so vsi (predvsem fantje) pogrešali več deklet. Nastopile so samo dekleta iz Ljubljane. Še pred leti je bilo nekaj tekmovalk tudi iz Maribora, pa so bile žal letos upravičeno odsotne (pričakujejo naraščaj). Upajmo, da prihodnje leto ne bodo (zaradi istih vzrokov) manjkale še letošnje tekmovalke.

V finalnem obračunu sta se pomerila Ivan Gajšek in Alojz Polajnar. Dvoboj je bil sila izenačen, na koncu pa je le slavil Alojz Polajnar.

Med dekletji je prvo mesto ponovno osvojila Lojzka Lešnik - DSSS, pred drugouvrščeno Brigito Grubič - OGP, tretja pa je bila Ksenija Butenko - DSSS.

In še končni vrstni red moških:

1. Alojz Polajnar - DSSS, 2. Ivan Gajšek - Nizke gradnje Maribor, 3. Branko Petrič - Kovinski obrati Maribor, 4. Peter Kristanič - Biro za projektiranje Maribor, 5. Stane Potočnik - GE Maribor, 6. Iztok To-

mine - Gradbena operativa Ljubljana, 7. Radovan Kotnik - Biro za projektiranje Maribor, 8. Igor Aljaž - DSSS, 9. Zmago Seidl - Nizke gradnje Maribor, 10. Mirko Šprinzer - GE Maribor.

Štrof

Najvišja uvrstitev za Ivana Gajška doslej - drugo mesto.

Pravo leto ustanovitve KK Gradis je 1950

V četrtem nadaljevanju poročanja o razvoju kegljaškega športa v avgustovski številki Gradisovega vestnika sem napisal, da se nekateri bivši člani KK Gradis ne strinjajo z določenimi navedbami v mojih nadaljevanjih. Ker sem pri pisanju hotel biti čimbolj objektivni in natančni, sem jih naprosil, naj za obogatitev kronike napišejo svoja gledanja na pionirske dni kegljanja v Gradisu in na poznejši razvoj kluba, saj je kronika KK Gradisa zelo nepopolna, za zadnjih petnajst let je pa sploh ni.

Na moj poziv se je v zadnji številki našega glasila odzval Bruno Wabra, že dalj časa naš upokojenec, eden od prvih pobudnikov obnove kegljanja pri nas po vojni, saj iz članka zve- mo, da je prav on po nalogu te- danjega glavnega direktorja, inž. Mravlje, dobil nalog za višjo športno obliko kegljanja, ker pa se pozneje ni strinjal z nadaljnjo politiko vodstva kluba, je iz kluba izstopil.

Za njegov prispevek sem mu zelo hvaležen, saj nam osvetljuje nekatera dogajanja tedaj in pozneje v KK Gradis, prav tako pa navaja nekatero zanimivosti, ki so nam starejšim gradisovcem znane, mlajšim pa ne, vendar so

prav za njih toliko bolj zanimi- ve. Ker pa si ne želim »novinarske« polemike, sem povabil B. Wabra na razgovor, da razčistiva nekatere stvari, s katerimi se v članku ne strinja, oziroma ima svoja gledanja. Tako sva ugotovi- la, da so navedbe v mojih na- daljevanjih pravilne. Morda bi moral nekatere stvari bolj poja- sniti, sicer pa sva se prav prijateljsko pogovorila o marsičem.

Dejstvo je, da je bilo organizirano športno kegljanje v Jugoslaviji že leta 1920, predvsem na področju Zagreba in v Vojvodini. **Leta 1932 je bila ustanovljena Kegljaška zveza Jugoslavije** s sedežem v Zagrebu, ki pa je leta 1939 skoraj razpadla in tako je

zveza životarila vse do leta 1949. Zaradi velikega poleta v organi- zaciji kegljaških klubov po letu 1945, je bil leta 1948 določen ini- ciativni odbor za ponovno usta- novitev Kegljaške zveze Jugosla- vije in leta 1949 je bila ustanov- ljena skupščina Kegljaške zveze Jugoslavije.

V Sloveniji je do leta 1948 neorga- nizirano delovalo več krožkov, ki so medsebojno tekmovali. Pravtako pa so imeli mnoga srečanja s hrvaškimi klubi. Leta 1948 je bil pri takratni Fizkulturni zvezi Slovenije osnovan odbor za kegljanje. **Leta 1950 (21. januarja) je bila v Ljubljani ustanov- na skupščina Kegljaške zveze Slove- nije**, ki je sprejela pravila zveze in vse potrebne pravilnike.

Tudi v Gradisu, kljub obilnemu delu na obnovi porušene domovine, zlasti predvojni aktivni igralci niso držali križem rok. Igrali so na raznih kegljiščih z zelo skromnimi športni- mi sredstvi (leseni keglji in lesene ali betonske krogle). Toda, to je bilo več ali manj neorganizirano. Bistveno pa se je spremenilo z dograditvijo Gradisovega sindikalnega doma na Malenškovi ulici, kjer smo dobili svoje, sicer samo enostezno kegljiš- če. Ni podatkov, kdaj je bil osnovan iniciativni odbor, toda v **marcu 1950 je bila ustanovna skupščina športne- ga društva Gradis Ljubljana**.

Iz navedenega sledi, kot je to v prejšnji številki trdil Bruno Wabra, da so nekateri naši prvi člani lahko že imeli legitimacije Kegljaške zveze Jugoslavije ali Kegljaške zveze Slo- venije, predno je bilo ustanovljeno športno društvo Gradis. B. Vebra mi je priznal, da kljub temu, da je bil eden od glavnih pobudnikov za višjo organizacijo športne dejavnosti v Gradisu, nikoli ni bil v iniciativnem odboru in tudi pozneje, nikoli ni delal na organizaciji ali vodstvu kljuba, ker se je posvetil izključno samo čisti športni tekmovalni dejavnosti. Zato moja navedba drži, da so od inicia- tivnega odbora žive še vse štiri tova- rišice, od moških članov pa sta živa samo še dva, vendar sta oba že dav- no zapustila Gradis, tako da se jih malokdo še spomni. Kot dokazno gradivo mi je uspelo dobiti celo za- pisnik o ustanovni skupščini Šport- nega društva Gradis, kjer med števil- nimi priimki in imeni nikjer nisva našla njegovega.

Prav tako sva »razčistila« njegovo nestrinjanje na moj zapis, da je bil leta 1951 na pobudo Kegljaške zveze Jugoslavije na Dunaju sestanek sek- cije na 9 kegljev, kar naj bi bilo zmotno, češ, da so v klubu Planika, ustanovljenem v Novem mestu že le- ta 1884 od vsega začetka kegljali na devet kegljev. Ugotovila sva, da ie

dal, da je v vsem odstavku govora o kegljanju na devet kegljev na asfal- tnih stezah in tako je bil na Dunaju 1951 sestanek sekcije za kegljanje na asfaltnih stezah. Naslednje leto je bi- la v Hamburgu ustanovljena medna- rodna kegljaška zveza (FIQ) in naj- važnejši sklep na tej konferenci, ki pa se je spremenila v ustanovni kongres, je bila, da se kegljanje na asfaltu, Bohle, Schere in Ameriške steze na 10 kegljev smatrajo za ena- kopravne vrste kegljanja.

Glede praznovanja 25 letnice kegl- jaškega kljuba pa sva ugotovila, **da je bilo Športno društvo Gradis ned- vomno ustanovljeno leta 1950**. Iz pravilnika, ki je bil potrjen na usta- novni skupščini, je med 14. različni- mi športnimi dejavnostmi kegljanje samo ena izmed športnih sekcij. Obletnica (25 let) pa se je praznova- la šele leta 1976, ker je klub združil praznovanje obletnice z otvoritvijo novega avtomatskega štiristeznega kegljišča na Šmartinski 134 a. Iz ob- širnega prispevka v Gradisovem vestniku – oktober 1976, je to vse pojasnjeno, poleg tega pa so mi to potrdili nekateri še aktivni člani kluba.

Ko omenjam naše novo kegljišče na Šmartinski 134a, naj člani kolek- tiva seznanim še s sledečim. Ko je Gradis leta 1956 zgradil svojo prvo štiristezno asfaltno kegljišče v Ljubl- jani, je bil s tem pobudnik, da so tu- di ostala podjetja pričela graditi štiri- stezna asfaltna kegljišča. **Leta 1976 pa smo v Ljubljani zgradili prvo av- tomatsko kegljišče na plastiki**. Pred- nosti takega kegljišča so znatne, zato sta Kegljaška zveza Jugoslavije, ka- kor tudi Kegljaška zveza Slovenije sklenili, da se bodo v bodoče vsa državna in republiška prvenstva or- ganizirala le na kegljišču s plastično maso. Asfaltna kegljišča so namreč, v kolikor se niso redno obnavljala, pustila »kanale«, kar ni dajalo real- nih rezultatov. Tako je naša državna reprezentanca imela tedaj svoje zadnje priprave na našem kegljišču, ki je bilo slično onemu na Dunaju, kjer je bilo odigrano 1976 svetovno prvenstvo in kjer je Jugoslavija po 11. letih ponovno zasedla prvo me- sto, tako ekipno, kot posamezno pri moških in v ženskih dvojicah.

Franc Hočevar

Abrahami

Oktobra imamo v Gradisu 14 Abrahamov, delavcev, ki so že ali pa še bodo ta mesec dopolnili 50 let. Ob življenjskem jubileju jim čestitamo, želimo vse najboljše, še na mnoga zdrava leta in prijetno praznovanje.

- **Andrija Pajtak** – Delovna skupnost skupnih služb Ljubljana
- **Miloš Lovrič** – GE Ravne na Koroškem
- **Štefan Spevan** – GE Maribor
- **Janez Loboda** – Biro za projektiranje Ljubljana
- **Milorad Šmitran** – GE Jesenice
- **Terezija Muzek** – GE Gradnje Ptuj
- **Stanko Štumberger** – Strojno prometni obrat Ljubljana
- **Nedeljko Marič** – Gradbena operativa Ljubljana
- **Jožica Pirc** – Lesno industrijski obrat Škofja Loka
- **Vekoslav Pečnik** – Delovna skupnost skupne službe Ljubl.
- **Lenard Vajdič** – GE Nizke gradnje Maribor
- **Dragutin Ohnjec** – Gradbena operativa Ljubljana
- **Bogomir Pipuš** – Strojno prometni obrat Ljubljana
- **Branko Blaži** – Gradbena operativa Ljubljana

60-letniki

Šestdesetletnikov je ta mesec kar sedem, kar je, enako kot januarja, največ letos. Tudi njim ob življenjskem jubileju voščimo vse najboljše, predvsem pa želimo obilo zdravja.

- **Maksimiljan Mulec** – GE Jesenice
- **Martin Homšek** – GE Nizke gradnje Maribor
- **Franjo Šcngulja** – Gradbena operativa Ljubljana
- **Ivan Kočevar** – Kovinski obrati Maribor Poslovna enota Lj.
- **Miroslav Švehla** – GE Maribor
- **Danilo Mezgec** – GE Maribor
- **Dušan Glumac** – GE Nizke gradnje Maribor

Zahvala

Ob boleči izgubi moje drage mame se iskreno zahvaljujem OOZS tozda GE Jesenice, so- delavcem za pisna in ustno iz- rečena sožalja, za darovano cvetje in prevoz z avtobusom. Še enkrat hvala.

NAGRADNA KRIŽANKA

• Ko boste križanko rešili do konca, prenesite črke z oštevilčenih polj v križanki v štirinajst polj, ki so pod križanko. Tu boste dobili aktualno besedo, ki je končna rešitev križanke.

						DRŽAVA NA BLIŽNJEM VZHODU	DUHOVNE SESTAVINE -BAZA IN	IME FILM. IGRALKE EKBERG	SESTAVIL JOŽE PETELIN	FOTO CVETO PAVLIN	MAJHNA KUNA	VEČJA SKUPINA ČASBE=NIKOV	FILMSKA ZVEZDA V ZDA
				HRVAŠKI "Petrol" DELAVEC KI FREZA				14	SLABO=UMNEŽ, BEBEC	PTICA PEVKA DUHOVNIK (slabš.)			
						ZUNANJOST PREBIV. GRČIJE					7		
				GRAFIČNA TEHNIKA RISBE									
				GOSPOD. ZBORNIKA		9	ČLOVEK KI KRADE REKA V ZR NEMČIJI			CIRIL SVETEK N. HERCOT SADIKU			ŽUŽELKA KI PIČI
				POVEZAVA ROKE S TRUPOM				6	MUZA L.J. PESNIŠČA SPLETKAR				
				USNJE IZ KRAVJE KOŽE							EMIL SMASEK VRSTA ŽITARICE		
				KAREL ČAPEK NADLEZ= NOST	IZRAZ VREDNOSTI	ZORMAN: Moja dra- ga ... ?	MLEKARSKI OBRAT	ANTON JANEŽIČ	DEL ARABSKIH IMEN (=SIN)	Ž. IME (TORTI) OBROK OD= PLAČILA	10		
POLADNA CVETLICA					11								
OSLABITEV ALI IZ= GLEBA SPO= MINA					2		13		100 m ²	RAZKOL, RAZBITJE VOJAŠKI KULH		3	
DELAVEC KI JE PLAČAN NA DAN								VERIŽICE, UHANI itd OTOK PRI SUMATRI			VULKAN NA FILIPINIH 2.965 m		
ŠKOFJA ?						VRSTA RIB ploščata TRAČNICA/					POKLON, DARILO	OSKAR KOVAČIČ IGRALKA MAC GRAW	
FINSKO MČSKO IME					SKUPINA TREH DRAGO TRŠAR	4		NAREČNI PRIMORSKI MEDMET		FIGURA PRI SAHU VALJEVO			
STAR DENAR, SREBRNIK				5				PRIZADET ČLOVEK	8				
AMERICIJA					ZAČRTANA SMER BODOČE CESTE			VREDNEJŠI STAR PREDMET				12	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----

Rešitve pošljite na Uredništvo Gradisovega vestnika do 6. novembra.

Gradbeniki in kultura

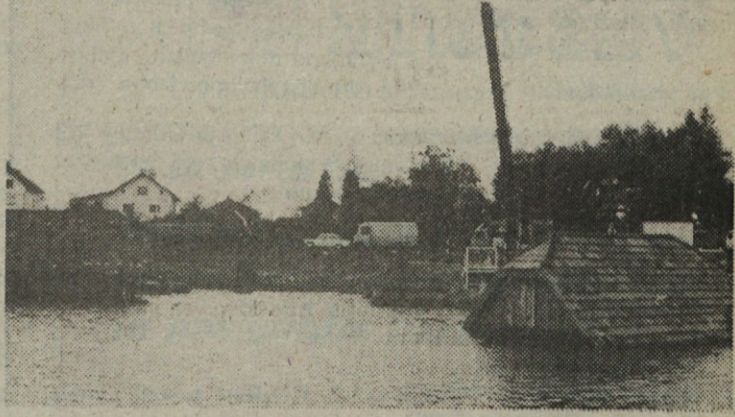
Pomoč avtodvigala

Ob pogledu na fotografijo, ki jo objavljamo ob članku, bo marsikdo pomislil, da gre za nudenje pomoči ali reševalno akcijo na poplavljenem območju. K sreči ni bilo tako.

»Poplavljeni« objekti so bile samo skrbno izdelane plavajoče kulise, ki so jih strojniki SPO s pomočjo avtodvigala spustili v Podpeško jezero, potapljači Zaščitne enote Milice pa ustrezno zasidrali in zavarovali. Šlo je za pripravo scene za snemanje nekaj nočnih kadrov filma z delovnim

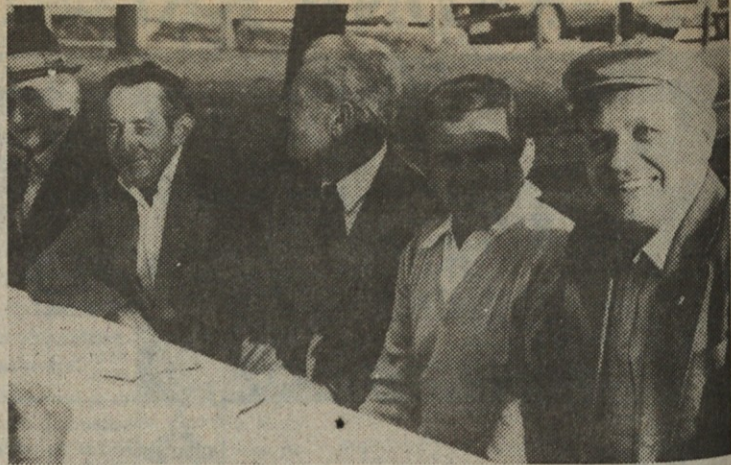
produkciji Vibe filma in pod vodstvom režiserja Karpa Godine.

Upamo, da si bomo film kmalu lahko ogledali tudi v kinematografih. Snemalna dneva sta bila za upravitelje avtodvigala prijetna popestritev njihovega povsem drugačnega običajnega delovnika.

Da so še vedno pri močeh, so upokojenci dokazali v tekmovanju v žaganju lesa.

Nekdanji sodelavci, znanci in prijatelji, danes pa upokojenci, se veselijo vsakoletnega srečanja.

»Če Bog da, bomo še prišli,« so dejali upokojenci GE Maribor

Prijetno srečanje znancev

Tudi letošnje srečanje upokojencev mariborske Gradbene enote, bilo je v petek 23. septembra, je potekalo v izjemno prijetnem vzdušju.

Jože Grobler je upokojencem zapel venček slovenskih narodnih pesmi.

Upokojenci so obiskali tudi gradbišče nove mariborske avtobusne postaje. Direktor tozda Franc Gačnik v družbi Otona Roškarja in Vinko Veit.

Temu so pripomogli, poleg upokojencev samih, delavci Gradisa, ki so svoje nekdanje sodelavce lepo sprejeli in z njimi preživeli skoraj vse dan.

K dobremu počutju pa so kot vedno poskrbeli dekleta in fantje iz samskega doma. Njim gre zahvala, da so upokojenci lahko ob dobri hrani in kapljici »vzdržali« do poznih večernih ur.

Sicer pa fotografije dovolj zgovorno pričajo, da je bilo lepo.

Franjo Štromajer

Slavica Oberleit in Tone Golob (še aktiven) sta veselo zaplesala.

Zdrav in vesel duh je še vedno v naših upokojencih, ki radi pridejo na takšna in podobna srečanja.

GRADISOV VESTNIK

je glasilo delovne organizacije GIP GRADIS

Izdaja ga odbor za informacije: Srečko Friš – predsednik, člani: Marjan Čebokli, Aleksander Bojanič, Franjo Štromajer, Polona Kežzar in Milan Marčič – tajnik.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin.

Člani uredniškega odbora: Sonja Vršič, Zoran Debelak, Emil Korenjak, Ivanka Golob in Ludvik Rudolf.

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

Naklada: 8.800 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana.

Telefon: (061) 441-422, int. 232 in 220